

GLASOVA Panorama

KRANJ, 21. APRILA 1962 — LETO II — ŠTEVILKA 15

ŽARKI SMRTI

Človeštvo je dobilo moč drostne zobe s tehniko. Neverjetne zgodbe iz fantastičnih romanov postajajo kruto resne. Zdaj je svet obkrožila vest, da so izumili »žarke smrti«. To orožje bi naj zamenjalo vse rakete in atomska orožja. Pravi, da bodo čez deset let današnja najstrašnejša orožja samo »otroške igrčke«.

S kakšno nezadržno naglico človeštvo pleza po »prepo-vedanem drevesu«. Ali smo že prestopili meje blaznosti?

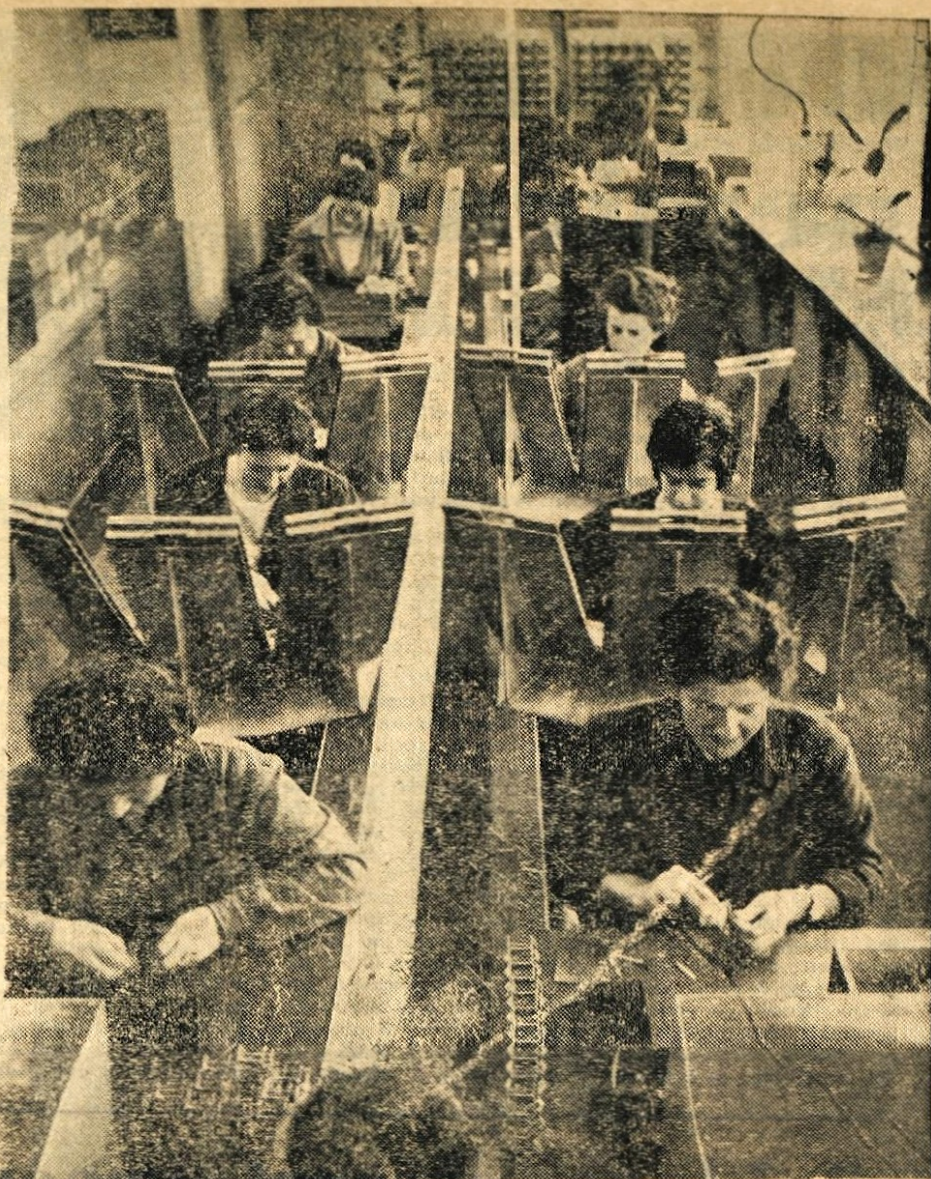
Mikroelektronska fizika se razvija z neverjetno hitrostjo. Raketne so nadomestile letala s človeško posadko. Vse to ni dovolj. Rusi in Američani pripravljajo največje uničevalno sredstvo »žarke smrti«, neko posebno vrsto orožja, o katerem je lani govoril Hruščev.

V Ameriki in Sovjetski zvezi pripravljajo posebno me-

todo zbiranja svetlobnih valov, ki se normalno razširja-jo v snopih. Koncentracija svetlobnih snopov povzroča ogromno energijo. Poskusi v laboratorijih so pokazali, da lahko preseka na dvoje tudi najboljše jeklo. Znanstveniki so bili presenečeni nad novim odkritjem. Napravili so na-črte »svetlobnih topov«.

»Svetlobni topovi« bi za deset let uničili jedrska orožja in rakete. To metodo bi lahko tudi uspešno izrabljali v medicini, posebno pri ope-racijah.

Neki ameriški znanstvenik je pred kratkim dejal: »Naša varnost v prihodnosti temelji na povsem drugih orožjih, kot jih poznamo. To bodo orožja, ki bodo uničevala s hitrostjo bliska.« Znanstvenik je dodal, da orožje, ki o njem govori, pripravljajo tudi v Sovjetski zvezi.



Moderniziran obrat v Lipnici je znan po lepih prostorih. Dekleta se ob tekočem traku v teh svetlih prostorih kar prijetno počutijo. Kakšna je njihova delovna storilnost? Po slikah sodeč si ne pripovedujejo zgodb, ki smo jih navaženi slišati v uradih.

Foto: France Perdan

Štečanja z ljudmi

Človek se mora v življenju nemalokrat žrtvovati, če hoče kaj doseči. To bi lahko rekli tudi za 17-letno dijakinjo ANKO MUROVEC, ki obiskuje jeseniško Gimnazijo. Doma je iz Podbrda na Primorskem. Vsak dan se vozi z vlakom 43 kilometrov daleč v šolo. V Novo Gorico ima predaleč, zato se je odločila za Jesenice.

Medicinska sestra?

V razgovoru mi je med drugim povedala tudi tole: »Prosti čas preživim na vlakcu, saj vožnja od Podbrda do Jesenic in nazaj včasih traja več kot dve uri. Zjutraj grem zgodaj od doma in se pozno vracam proti večeru.«

»Ali ste doma prav iz Podbrda?»

»Pravzaprav ne čisto iz vasi, marveč imam do doma še okoli pol ure peš proti Petrovem brdu.«

»Kje pa ste hodili v osnovno šolo?»

»To sem obiskovala v Bohinjski Bistrici. Vsak dan sem hodila od doma pa do šole več kot eno uro peš — preko Petrovega brda, skozi gozd do Bohinjske Bistrice. Ko sem hodila v prvi razred osnovne šole, sem bila edina iz Podbrda.«

»Ali že mislite na to, kaj si boste prihodnje leto izbrali za nalogo?»

»Nekaj sem že premišljevala, vendar vam tega za sedaj še ne povem.«

»Ko boste končali gimnazijo, ali se boste odločili za nadaljnji študij?»

»Bi se, če bom dobila štipendijo. Vpisala se bom na Višjo šolo za medicinske sestre v Ljubljani.«

Milan Živkovič



Začela se je sodna obravnava proti Milanu Gajšku

Neznosno življenje

KRANJ, 20. APRILA — Pred petčlanskim senatom Okrožnega sodišča v Kranju, ki mu predseduje Karel Misjak, se je danes začela sodna obravnava proti Milanu Gajšku, finomehaniku iz Iskre. Obtožnica, ki jo zastopa namestnik okrožnega javnega tožilca Pavle Gantar, bremenil Milana Gajška, da je 22. decembra lani nekaj po 21. uri napadel svojega očeta Ivana Gajška in ga v prekoračenem silobranu ubil. Obtoženega Milana Gajška brani dr. Viktor Maček.

V zagovoru je obtoženi Milan Gajšek navedel, da se spominja samo to, ko je prišel tega dne domov, ga je mati opozorila, da oče že ves dan razgraja. Svetovala mu je, naj raje odide. V tem trenutku pa se je na vratih pojavil oče Ivan Gajšek. Kot so povedale še številne druge priče, je oče z dvignjenima rokama skočil proti sinu in ga začel tolči po sencih. Sinu je zbil očala in nato sta se začela pretepati. Kako se je vse skupaj odvijalo, na današnji obravnavi obtoženi Milan Gajšek ni vedel nič pojasniti, češ da se dogodkov ne spominja, ker je bil takrat preveč zmeden.

Iz izpovedi prič lahko po-

vzamemo, da je bilo življenje v Gajškovi družini nemogoče. Svoji ženi, sinu in drugim je vedno grozil, da bo z njimi enkrat nekaj naredil. Pokojni je bil tudi obo- rožen. Kot so povedale nekatere priče je imel dva samokresa, bombo in puško. Se posebej si je kupil dva noža. Prav zaradi pretepa je bil Ivan Gajšek lani kazno- van z 8 meseci zapora. Ko pa se je po prestani kazni vrnil domov, je bil do žene, sina, hčerke in drugih še bolj grob. Iz hudobije je po- sekal drevje na vrtu, pobil steklo na oknih itd.

Ker sodišče še ni zbralo do- volj dokazov za obsodbo, je razpravo prekinilo. — M. Z. 11

Dežela nemirnih živcev

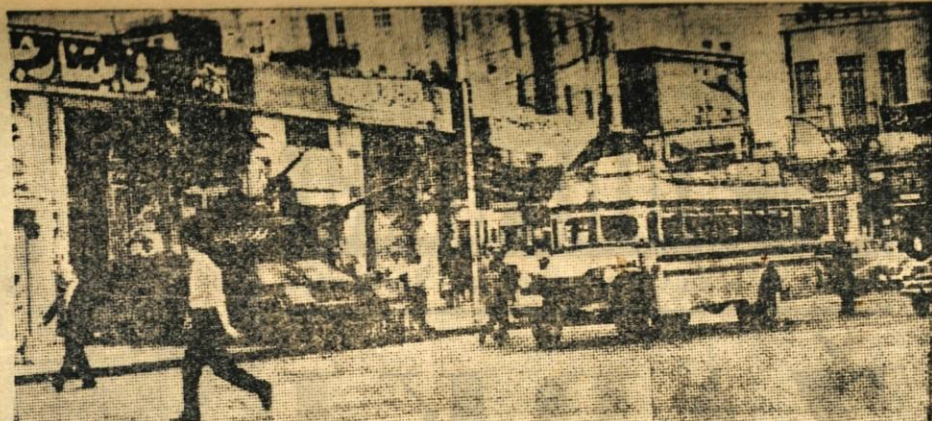
Za dežele Latinske Amerike je dolgo veljalo, da prednjačijo po državnih udarih. V razdobju po drugi svetovni vojni jim je to prvenstvo odvzela Sirija. Odkar so leta 1946 odšle iz Sirije zadnje tuje čete, so v tej stari arabski deželi uprizorili nič manj kot sedem državnih udarov.

Do združitve Sirije z Egiptom je prišlo po kronični nestabilnosti sirskih vlad, saj se po osamosvojitvi Sirije velike države niso nehale vmešavati v notranje zadeve. Med Arabci je bila zelo razširjena težnja po združevanju. V času premiera Sabrija Ašalija je prišlo do prvih pobud za združitve Sirije z Egiptom. Načrt združitve je bil prebran v sirski skupščini 5. julija 1957. leta.

Prvi korak na poti združevanja je bil narejen v gospodarstvu, ko so v septembru istega leta podpisali sporazum o sirske-egiptovskem gospodarskem sodelovanju. Kmalu je prišlo do združenja obeh dežel v enotno državo. Priključitev je bila razglašena že 1. februar-

ja 1958. — Z glasovanjem so sirski in egiptovski volivci odobrili združenje in izvolili Naserja za predsednika nove države. Do združitve je prišlo, čeprav Egipt in Sirija nimata skupnih mej.

V Siriji so bile po združitvi izvedene mnoge reforme v družbenem, političnem in gospodarskem pogledu. Naj naštejemo samo nekatere ukrepe, ki jih je nova vlada storila: izvršena je bila agrarna reforma, nacionaliziran velekapital v industriji in trgovini, poddržavljene so bile banke in zavarovalnice, prešli so na načrtno gospodarstvo, delavci so dobili novo socialno zakonodajo, vse to je dajalo pečat novim razmeram v deželi. Z zakonom so delavci dobili pravico, da razpolagajo s 25 odstotki či-



Nov državni udar 28. marca letos je v Damasku minil brez smrtnih žrtev. Tanki in oklopna vozila so ponoči zasedli položaje na važnih središčih in na glavnih ulicah. Vojska je bila od vsega začetka gospodar položaja.

stega dohodka, ki ga ustvarjajo podjetja. Dobili so tudi svoje zastopništvo v upravljanju s podjetji. V kmetijstvu je prišlo prav tako do velikih sprememb. Veleposesnikom je bila zemlja odvzeta in nastalo je okoli 200 kmetijskih zadrug. Sirija, ki je bila zaostala kmetijska država, se je začela tudi industrijsko izgrajevati. Zgradili so enega izmed največjih industrijskih objektov v tem delu sveta, rafinerijo nafte v Homsu, tovarno volnenih izdelkov v Damasku in še mnogo drugih.

RAZPAD ZVEZE

Po več kot treh letih skupnega obstoja je prva arabska država razpadla zopet na dve polovici.

28. septembra lani je sirska vojska zasedla glavno mesto Damask in razglasila odcepitev od Egipta.

Ceprav je državni udar napravila vojska, je bila nosilec odcepitve sirska buržoazija in skupina sirskih visokih časnikov. Pri tem ne gre prezreti tudi nekaterih napak, ki so jih napravili bolj nenamerno ob težkih prilikah, v katerih je ta zveza nastajala. Pridobitev iz triletnega plodnega sodelovanja nova vlada ni mogla ukiniti, posebno pravic delavcev in kmetov ne. Ukrepi nove vlade so kljub temu odkrivali prave cilje nove oblasti. Pripravljali so zakonske osnutke o vrnitvi državne imovine v roke pri-

vatnih tvrdk. Prišlo je do neusmiljenega preganjanja kmetov, ki so dobili veleposesniško zemljo in do izseljevanja in preseljevanja celih vasi. Kmetom je bila odvzeta državna pomoč in za druge so zasle v težave. Dežela se je znašla v nezasišanih gospodarskih težavah. — Socialna zakonodaja je ostala samo na papirju, bogastvo je začelo odtekati v tujino in tovarne so zopet vrnili v privatne roke.

NEMIRNI KMETJE IN DELAVCI

Kmetje in delavci so bili prvi, ki so začeli negodovati proti vračanju na staro. Pridružili so se jim tudi nekateri voditelji strank, ki so pred tem zagovarjali odcepitev od Egipta. Prišlo je do nemirov v Alepu, Damasku, in v drugih sirskih mestih.

Na sceno je zopet stopila sirska vojska, ki je pomekla iz priprjene vlado in sirske odnose z drugimi arabskimi državami postavila na povsem drugačno osnovo.

»Baklava« eksport - import

Slaščičar Čorče Medžed je zelo popularen. Za Beograščane in tudi druge, ki so se vsaj nekaj časa mudili v Beogradu, je njegovo ime tesno povezano s pojmom dobrega orientalskega peciva, posebno pa še izvrstnih baklav. Medžed je pred desetimi leti dobil prostor za svoj obrat na kar se da ugodnem mestu v Knez Mihajlovi ulici, ki pelje proti Kalemegdanu, obenem pa je tudi beograjski korzo. Pogojev za dobro cvetoč posel torej dovolj. Mnogi sladkosnedneži — stalni gostje v slaščičarni Medžed, so dobrega slaščičarja poznali kot skromnega človeka. Te dni so doživeli nesluteno presenečenje. Čorče Medžed je obtožen prekupčevanja s tujimi valutami, mednarodnega tlhotapstva na veliko in rekorda v utaji davkov. V zadnjih nekaj letih je namreč utajil davkov za najmanj 47 milijonov dinarjev, v čemer prednjači pred vsemi drugimi (do sedaj odkritimi) goljuji.

POD MASKO MIRNEGA SLAŠČICARJA

Čorče Medžed je prišel v Beograd leta 1948 brez vsakršne lastnine. Bil je gostoljubno sprejet in je dobil lokal za slaščičarno na najbolj prometnem kraju. Kmalu je dobil širok krog znancev, med katerimi je širil glasove, da je človek z »vezami«. Svoje poslovne prijatelje je širokosrčno gostil in spoznaval z lepimi ženskami. No, ob vsem tem ni pozabil od časa do časa pripomniti, da posli ne gredo najbolje. Da bi to dokazal, je kupoval živila za svojo delavnico kar na kredit. Zaradi tega se je skrili klobčič tudi začel odmotavati. Ko se je pred sodiščem zagovarjal poslovanja

trgovine, v kateri je kupoval Medžed, ne da bi plačal, je Medžed nastopil kot priča in obenem tudi sam padel v kašo. Po dolgotrajnih raziskovanjih od Sežane do Gevgelije in zaslišanju preko 400 prič je moral Medžed na zahtojno klop.

UVOZNO-IZVOZNO PODJETJE

Raziskava je pokazala, da je Medžed razen baklav prodajal tudi tujo valuto in je imel v ta namen organizirano celo mrežo posrednikov v Turčiji, Italiji in Zahodni Nemčiji. Sodelavci — največkrat izseljenci v Turčiji — so nosili razne predmete iz države in jih plačali posrednikom v Turčiji ali pa

denar nakazovali raznim tvrdkam, ki so potem slaščičarju pošiljale stroje za izdelovanje sladoleada, hladilnike, kompresorje, plin freon za hladilne naprave, britvice, luk-suzne avtomobile, plašče, ure in drugo blago. Medžedovo blago je odhajalo v najrazličnejše predele Jugoslavije. Preko verige posrednikov so jo razen zasebnikov kupovala tudi podjetja družbenega sektorja na primer hotel »Onogošt« v Nikšiću, hotel »Moskva«, tovarna zdravil »Eskulap«, Institut za kmetijstvo v Kragujevcu itd. Najboljši Medžedovi zaupniki so bili nekdanji kriminalci in brezposelni. Računa se, da je uvozil za 65 milijonov dinarjev predmetov, prodal pa za okoli 25 milijonov. Uvoženo blago je skrival na najnena- vadnejših mestih. Našli so stroje in rezervne dele v vrednosti 40 milijonov din.

SLEPE MIŠI Z DAVČNO UPRAVO

Uslužbenici uprave za dohodke občine Stari grad v Beogradu priznajo, da jih je Medžed pošteno vodil za nos. Vendar pa jim je bil že vrsto let sumljiv in niso nikoli verjeli njegovim davčnim prijavam, ker se je v

njih očitno lagal. Ob priložnosti je celo zatrjeval, da v slabših dnevih proda samo po 17 baklav na dan. Leta 1959 je Medžed prijavil promet 8 milijonov dinarjev, uprava za dohodke je upoštevala pri odmeri davkov 14 milijonov, vendar se je Medžed pritožil na višjo komisijo in osnovo uspel znižati na 13 milijonov dinarjev. Sedaj so ugotovili, da je imel v tem letu 45 milijonov prometa. Naslednje leto je prijavil 10 milijonov in pol, plačal davek od 16 milijonov, sedaj ugotovljen promet pa je bil tedaj več kot 83 milijonov dinarjev. Skoraj šest uslužbencev omenjene uprave se je ukvarjalo z Medžedovim primerom skoraj leto dni. Toda razen njega je v tej občini še okoli 2000 davčnih obveznikov. Uslužbenici so velikokrat sedeli v slaščičarni in kontrolirali promet, vendar jih je Medžed na najrazličnejše načine znal prelistati, tako da mu nikoli niso mogli dokazati velikega prometa. Imel je celo predal, ki je bil na koncu brez dna, tako da je denar letel v skrit predal pod njim. V takih dneh so se v slaščičarni zbirali njegovi znanci in sorodniki in mu pomagali pri goljufanju uslužbencev.

Medžed se je sedaj torej ujel in čaka na sojenje. Njegova slaščičarna pa še kar naprej dela. Pravijo, da še bolje kot prej, ker je lastnikova afera dobra reklama.

● NAVEČJE POTNIŠKO LETALO

Znani sovjetski letalski konstruktor Tupoljev dela načrt za veliko potniško letalo, ki bi lahko ponesel v zrak 600 potnikov.

● LADJA VELIKANKA

Na Japonskem so začeli graditi največjo ladjo za prevoz tekočin. Ladja bo imela nosilnost 130.000 t. Z deli so že začeli v japonskih ladjedelnicah.

● REŠILNI PAS IZ ŠVEDSKE

Znani švedski znanstvenik Hjalmar Grenholm je izdelal novi načrt, da bi rešili poševni stolp v Pizi pred porušenjem. Kot je znano, je nevarnost, da se ta zgodovinska posebnost podre. Švedski profesor želi, da bi v notranjosti stolpa zgradili podporne stebričke, ki jih od zunaj ne bi videli in bi tako zunanost stolpa ostala ista.

»Povsem nemogoče je primerjati priprave naših in vzhodnonemških smučarskih skakalcev, pa tudi ostali delajo v boljših pogojih kot mi!«

Junak skakalnic

LUDVIK ZAJC S KOROŠKE BELE JE V ZADNJIH NEKAJ LETIH NEVERJETNO NAPREDOVAL V SMUČARSKIH SKOKIH, SAJ SE JE V DOKAJ OSTRI KONKURENCI POVPREL POD SAM VRH JAKOSTNE LESTVICE JUGOSLOVANSKIH SKAKALCEV. — STROKOVNJI MU NAMREČ PO LETOSNJIH USPEHIH DOMA IN V TUJINI PRI-SOJAJO DRUGO MESTO — TAKOJ ZA JEMCEM.

Pot me je z Jesenic vodila na Koroško Belo, kjer v stanovanjskem bloku številka 8 živi državni reprezentant in naš drugi najboljši smučarski skakalec LUDVIK ZAJC. Vsi se še tudi dobro spominjamo, kako je kot prvi tekač v zvezni STAFETI MLADOSTI ponel palico do naslednje predaje. Prav gotovo tudi ni malo takih, ki so občudovali njegove rezultate od tekme do tekme, od drznega odskoka do varnega doskoka. Če si je kdo v zadnjih letih pridobil simpatije številnih ljubiteljev skokov s smučmi, potem je to prav gotovo Ludvik Zajc.

Verjeli ali ne — sredi popoldneva smo ga našli pri šolskih knjigah... Vendar se razgovora ni branil, zakaj — tako mi je dejal — ni se pripravil za naslednji dan, ampak zato, ker je v šoli zamudil zaradi »smučarije« — 72 dni.

— Tvoji osebni podatki?

»Rojen sem 21. jan. 1943 na Koroški Beli, vendar ne v hiši, kjer sedaj stanujem; tu smo kakih 10 let.«

— Kdaj si se prvič »spoprijel« s snegom oziroma s skakalnicami?

»Spominjam se — bilo mi je 5 let — ko sem na gričku za hišo skakal po snegu z majhnimi smučmi. Po meter daleč sem se odganjal! Nekoč sem, ne vem kako, padel in si pri tem z zadnjimi konci smučmi prebil glavo. — Hudega ni bilo...«

— Pa po tistem?

»Nekoč so me prijatelji izvažali, če upam skočiti čez 15-metrsko skakalnico na Krasu. »Korajža velja,« sem si dejal in... menda sem skočil 7 metrov. Tedaj smo se vsi zanimali za rezultate Jožeta Zidarja, ki je bil naš sovaščan, zato ni čudno, da smo ga vsi fantje poenemali.«

— Je še kateri izmed skakalcev, s katerim sta skupaj rasla in ki še tekmuje?

»Da, to je Samar; skače še za mladince.«

— Kako si prišel k jeseniškemu smučarskemu klubu?

»Peter Legat, nekdanji skakalec, me je peljal tja. — Pravo srečo smo imeli tedaj mladi, ker nas je bilo precej, sicer se prav gotovo ne bi nihče brigal za nas. — Na prvih izbirnih tekmah za zvezni mladinski tečaj sem skakal razmeroma daleč, pa me je Zidar »vrnil« med izbranice. Mislim, da nikoli ne bi skakal s smučmi, če tedaj ne bi uspel; tako da se imam za vse pravzaprav zahvaliti Zidarju...«

ZAJČEVA KARIERA

Prav gotovo Ludvik ni žal, da se je kdaj pa kdaj potrudil in da je poslušal svoje smučarske učitelje. — Dames se lahko s ponosom

vzpenja na zaletišča, saj je postal stalni član naše drž. reprezentance. Spomnimo se samo, kako uspešno nas je zastopal na pomembnih mednarodnih tekmovanjih; in tudi na svetovnem prvenstvu v Zakopanah, kljub poznane-mu polomu naše »odprave«.

»V prvih letih svojih nastopov za jeseniški smučarski klub sem zmagal na mladinskem troboju Videmska pokrajina — Koroška — Slovenija; tekmovalje je bilo v Trbižu. Brilej, ki je veljal za najboljšega tekmovalca, je bil drugi. Prav zaradi te zmage sem odpotoval tudi na tekme za pokal Kongsberg v Gstaad (Švica). Tam je zmagal naš Marjan Pečar, jaz pa sem bil šele 22.«

V sezoni 1959-60 so imeli mladi skakalci preizkušnjo v Planici. Zajc je »po pomoti« prišel tja dan poprej, ko so člani vadili na 80-metrski skakalnici. Nekoliko podcenjevalno so ga starejši skakalci »spodbujali«, da bi se enkrat pomeril na »teji« — večji. Ludvik si je res privoščil skok... Nekateri so tedaj v njem odkrili še večji talent, za kakršnega so ga imeli dotlej.

Cepprav je to leto minilo v znamenju uspehov mladincea Giacomellija iz Zirov, so selektorji vse bolj računali tudi na nastope 17-letnega Zajca, ki pa nikoli ni bil »zajčevski«. Ko je bil Giacomelli v Cortini prvi za Kongsbergov pokal, je Ludvik Zajc zavzel 5. mesto. Na treningu za tekme v PLANISKEM TEDNU se je pogljal tudi preko Bloudkove velikanke, skočil je največ 92 m, pri tretjem skoku pa si je s padcem poškodoval roko.

Nazadnje je tudi tretji jugoslovanski mladinec osvojil pokal Kongsberg. To je bilo lanske sezone v Logatcu, zmagovalac pa je bil — Ludvik Zajc.

Kaj sam pravi o tej blesteči zmagi:

»Pred tekmovanjem sem bil z našimi člani na turneji po Švici. To so bili moji prvi nastopi v članski konkurenci, zato sem se tedaj marsičesa naučil. Menim, da je

bila zmaga le posledica te turnee, zakaj sicer bi me Italijan De Zordo prav gotovo prehitel.«



Devetnajstletni Ludvik Zajc pred tremi leti še ni slutil, da bo postal reprezentant v smučarskih skokih. Z rednimi treningi mu je uspelo in — kot pravi — mu ni žal. Foto: Edo Vidovič

NJEGOV NAJVEČJI USPEH

Po tej zmagi je Ludvik z Jemcem, Pečarjem in Slibarjem odpotoval v Lahti in Holmenkohn.

»V Lahtiju na Finskem sem dosegel tudi svoj največji uspeh. Bil sem 25. med 100 najboljšimi skakalci iz skoraj vseh držav. Jeme je bil tedaj 16., Slibar pa takoj za njim.«

V letošnji sezoni je Zajc spet segel po najimennitnejši lovoriki na mladinskem tekmovanju za pokal Kongsberg. Skoki v Bischofshofenu pa so Ludvik razen 1. mesta prinesli še eno prijet-

no presenečenje: v tretjem skoku, ko je šlo za »biti ali ne biti« (v drugem se je namreč slabo uveljavil), je v izrednem slogu preskočil rekordno znamko skakalnice — 58 in pol metra na 50-metrski skakalnici. — Letošnjih Zajčevih nastopov in uspehov se vsi bolj ali manj dobro še spominjamo. Tudi to vemo, da so bili naši skakalci v »izmenični formi«, saj so od zmag zanihali celo v neprijetne poraze. — Prav odličen pa je bil Zajc na novoletni turneji ŠTIRIH SKA-

kar je njegov osebni rekord in zavidanja vreden rezultat za 19-letnika.

— — —

Kar dolgo sva se zaklepetala s simpatičnim dijakom jeseniške Srednje tehniške šole in državnim reprezentantom. Sestra Ana pa je prinesla pokazat številne izrezke iz časopisov, ki kažejo domala ves razvoj jugoslov. smučarskega skakanja. Ko sem jih prebiral, sem na mnogih opazil Ludvikovo ime ali njegov nasmejani obraz.

Pa raje še nekaj vprašanj.

— KAJ SODIŠ O JEMCU...?

»V nogah ima take kvalitete kot morda noben drug skakalec. Daljave premaguje z neverjetno energijo.«

— ... O PEČARJU ...

»Predvsem moram povedati, da Marjan ni pijanec, kot so o njem razširili zlonamerne govorice. Pečar je specialist za manjše skakalnice, trenutno pa služi vojaški rok v Kolašinu v Crni gori.«

— ... IN O SLIBARJU?

»Nekaterim se je svetovni rekorder zameril s svojimi nemogočimi izjavami; češ, boste videli, kaj bom dosegel na svetovnem prvenstvu! Kot smo videli, so bile govorice preuranjene. Sam sem mu večkrat pravil, naj pazi, kakšne izjave bo dajal, a ni dosti pomagalo... Tudi on je sedaj pri vojaki.«

— Koliko ti plačajo za to, ker si reprezentant?

»Do lani sem dobival 6000 dinarjev mesečne hranarine, sedaj pa niti dinarja več.«

— Kaj sodiš o pripravi naših smučarskih skakalcev na sezono oziroma posameznih tekmovanj?

»Skandal je, da moramo tekmovalci sami pripravljati skakalnice, če hočemo sploh trenirati, sicer pa se vadb redno tudi prepozno lotimo. Vzhodni Nemci so nam pripovedovali, kakšne so njihove priprave. Trenirajo skozi vse leto, pa tudi v drugih državah stvar resneje jemljejo. Čudim se, da mi sploh še kaj pomenimo v svetovnem razredu smučarskega skakanja. Ko mi šele pričnemo s prvimi skoki, jih imajo Vzhodni Nemci že več kot 150 »v nogah«, saj skačejo na številnih umetnih skakalnicah, ki so celo 65-metrске.«

— In kdo je tvoj vzornik na smučeh?

»Nihče... Pravzaprav — da bom pravičen — vsi smučarski skakalci!« — J. Zontar

KALNIC, in sicer v Bischofshofenu, kjer je v hudi konkurenci zavzel 25. mesto. — Tudi na svetovnem prvenstvu (na manjši skakalnici) v Zakopanah je bil 25.

— Kaj sodiš o tem? sem ga povprašal.

»Z Omanom sva nekoliko razočarana. Ne toliko zaradi naju, bolj zaradi ocenjevanja, ki ni bilo najbolj pravično. Menim, da nisva letela ravno slabo, medtem ko sva dosegala take daljine kot tisti, ki so bili okrog 20. mesta...«

109 m JE REKORD

Letos je Ludvik v Kulmu dosegel daljavo 109 metrov,

Konec otroške dobe človeštva

Poskusimo si predočiti sporočila, recimo — po tisoč letih. Najbrž bodo tedaj zapisali: »Dvajseto stoletje je bila ena izmed najbolj progresivnih dob v življenju človeka. Začelo se je z osvojitvijo zraka, ob koncu stoletja pa se je ponašalo že z atomsko energijo. Tisočletja pred tem stoletjem so bila le uboga tavanja iz mraka v svetlobo človeškega uma in razvoja. Šele v dvajsetem stoletju je človek spoznal, da je Zemlja samo eden izmed premnogih svetov, Sonce pa samo ena izmed premnogih zvezd. Raketa je v tem stoletju prekinila velikansko dobo izoliranosti Zemlje od vesolja. S pristankom prve rakete na Luni in potem na Marsu, se je končala otroška doba človeštva. Šele takrat se je začela zgodovina...«

KDO BO KOGA

Prva raketa na Luno, ki so jo izstrelili 17. avgusta 1958. leta s Cape Canaverala na Floridi, je eksplodirala že po 77 sekundah. To je bil samo eden izmed poskusov, da bi za »sputniki« in »eksplorere« prodrli še globlje v vesolje. Toda zaradi tega neuspeha se ljudje ne bodo odpovedali nadaljnjim poskusom.

Tako se začne prvo poročilo o prvem poletu na Luno. To je obenem začetek poročila o drugi rundi v borbi za osvajanje vesmirskega prostora. Prva se je začela z izstreljevanjem umetnih satelitov, drugo bo menda objavila eksplozija atomske bombe, ki bo naenkrat obsijala s svojim belim sijem neko točko na Mesecu.

Po prvem neuspelem poletu na Luno so Američani izvedli tudi drugi poskus usmerjanja rakete na Luno že z nekoliko večjim uspehom. To se je zgodilo 11. oktobra zopet na Cape Canaveralu. Izstrelitev vesmirskega vozila — sestavljenega iz treh stopenj — je izvedlo letalstvo. Raketa s satelitom je dosegla hitrost 40.000 kilometrov na uro in ubežala zemeljski privlačnosti. Ta raketa je poletela dalj kot prva, toda krenila je s tira Lune in se zato zopet vrnila v zemeljsko ozračje.

Tudi zadnji poskus Američanov v zadnjem tednu januarja letos, ki so ga poimenovali »vesoljski teden«, se je končal z neuspehom: »Raketa s petimi sateliti je zatajila takoj po vzletu, »Ranger III« je zgrešil Luno, trikratno obkroženje Zemlje polkovnika Glenna pa so morali zaradi slabega vremena preložiti za teden dni.« Takšna je osnovna informacija o poteku »vesoljskega tedna«. Ne smemo sicer podcenjevati naporov Američanov, pravi komentar, ko ugotavlja pomoč SZ v vesoljski tekmi, »saj so samo lani uspešno izstrelili 24 satelitov in le pri devetih doživeli neuspeh, vendar se je obupni poskus zadnjega tedna, da bi dohiteli Ruse na področju človekovega poleta v vesolje in raziskovanja Lune, končal z neuspehom. Cilj »Luna« je še daleč in »Ranger

III« je, namesto da bi jo fotografiral iz neposredne bližine in pustil na njej instrumente, letel 32.000 km mimo nje.

LUNA Z DRUGE STRANI

Američanom se torej še vedno neznansko mudijo, tistim Američanom, ki so z zavestjo nedosegljivosti v tehniki nekoč brezbrizno govorili o osvajanju vesolja in napovedali potovanje na Luno za leto 1960, prepričani, da jih nihče ne more prehiteti. Ko pa so se v vesmirskem prostoru zvrstili prvi trije sovjetski umetni sateliti v takšni teži, da so Američanom jemali sapo (zlasti zato, ker takrat sami še niso bili sposobni poslati v vesolje niti kilograma), je njihovo samozavest zamenjala majhna, toda zgovorna panika, ki pa jih še vse doslej ni zapustila. Morajo dokazati za vsako ceno, da niso za-

ostali za Sovjetsko zvezo niti v raketni tehniki. — Toda velika raketna ekipa prof. G. A. Čebotareva, šefa leningrajskega inštituta za teoretično astronomijo, je že tedaj napovedala, da bo po projektu »bumerang« na eliptičnem potovanju okrog Lune izstrelila satelit z okrog 110 kg instrumentov. Po tem projektu raketa obide Luno v obliki osmice in se vrne na Zemljo. Toda Sovjeti so takrat že dali na znanje tudi to, da pripravljajo izstrelitev umetnega satelita, ki bo težak pet ton. Takšno izjavo so dali Sovjeti nemudoma, kakor hitro so slišali za ameriške prizadevanja.

So ameriške rakete dovolj močne za polet na Luno, se je tedaj spraševala svetovna javnost. Zdelo se je, da so, toda slabše od sovjetskih. To je dokazovalo dejstvo, da je bil »Sputnik 3« 18-krat težji od najtežjega ameriškega sa-

telita v istem času. Tedaj je nastopalo vprašanje, kakšna razlika bo v teži, če bodo Sovjeti res izstrelili 5 ton težak satelit. Toda takrat so neobičajno sovjetsko zgovornost izkoristili Američani in so v njim neobičajni molčečnosti izstrelili skoraj 4000 kg težak umetni satelit. Tako so končno le eno rundo tekmovanja dobili, toda za kako dolgo?

PIROVA ZMAGA

Le za nekaj dni, zakaj tedaj je javnost že zvedela, da so se Američani poslužili nečastnih metod »za zmago« v vesolju. Zametali so namreč, da se je njihovega satelita držala tudi nosilna raketa. Satelit sam je tehtal le 60 kg, kar ustreza teži »Sputnika I«. — Toda če se od »Sputnika 3«, ki je tehtal 1300 kg, ne bi ločila nosilna raketa, kot je bilo to z ameriškim umetnim satelitom, bi tehtal takšen sputnik desetine ton.

Pol resnice je torej cela laž.

Presenečenje, ki nam ga je pripravila sovjetska znanost drugi dan leta 1959 z izstrelitvijo rakete proti Luni, nam nekoliko pojasnjuje kr-

čevito prizadevanje Američanov, da bi se prvi čimprej približali Luni. Gotovo so kaj vedeli o sovjetskih načrtih, čeprav ti javnosti niso bili znani. Ko so videli, da nasprotniku ne morejo zadati direktnega udarca, so se odločili, da bodo poskušali zmagati po točkah, v vztrajni izčrpavajoči borbi, iz katere pa lahko izidejo izčrpani sami. Že prvi poskus, da bi preslepili svetovno javnost s »štiritonskim satelitom«, kaže, da so jim bili živci že zgodaj zrahljani.

Toda pri tem je bistveno le to, da niti Američani niti Sovjeti niso pristali na Luni, da je torej še vedno niso dosegli. Nedvomno in nesporno je dejstvo, da so Sovjeti prvi poslali raketo najdalj v vesolje, celo mimo Lune in da je to uspeh takšnega pomena, da jim je moral čestitati celo Eisenhower, takratni predsednik ZDA. — Prav tako pa je tudi znano, da vsaka raketa ali podobno vesmirska vozilo, če zgreši svoj cilj — katerikoli planet, na katerega je usmerjena — nadaljuje svojo pot naravnost proti Soncu. Nadaljnji del poti sovjetske rakete, ki je bila poslana na Luno, torej ni popoln uspeh sovjetske znanosti, temveč samo znak, da je ušla raketa njihovi kontroli, kot se je to zgodilo tudi z zadnjo ameriško raketo namenjeno Luni.

Sovjetski raketni strokovnjaki so bili in so še zdaj do ameriških načrtov zelo rezervirani. Profesor Leonid Sedov je že pred izstrelitvijo »štiritonskega« ameriškega umetnega satelita izjavil, da bi sovjetske rakete brez moštva ljudi že lahko potovale na Luno, toda sovjetski strokovnjaki, da so bolj zainteresirani za probleme poleta na Luno z ljudmi. Podobna mišljenja so izražali tudi še pozneje. Tudi prizadevanja Sovjetov s kozmonavti (Gagarin, Titov) podkrepljujejo tak namen Sovjetske zveze. Sicer pa je profesor Sedov šef komisije za medplanetarni promet v Sovjetski zvezi in takšni avtoriteti gre verjeti tudi na besede.

DVOBOJ BREZ VITEZOV

Dvoboj se torej nadaljuje hkrati z dejanji in besedami. Še vedno je nerešeno vprašanje, kdo bo koga!

Vsekakor pa je očitno, da je pesnikom že odvzeta sentimentalna poetičnost Lune — odkar naš planet strelja nanjo in bo morda že jutri (Nadaljevanje na 5. strani)



Danes so v ameriškem mestu Seattleu v ZDA odprli svetovno razstavo, ki bi naj prikazala človeka v prihodnjem stoletju. Na razstavo so povabili 84 držav. To je prva mednarodna razstava, ki so jo v ZDA priredili po letu 1939. Razstavo, ki bo trajala do konca oktobra, bo obiskalo okoli 10 milijonov ljudi. Jugoslovanski razstaveni prostor je uredilo podjetje Jugoeport.

Vedno bliže k vislicam

V svetu polemizirajo o tem, ali naj bo Eichmann pomiloščen ali usmrčen

Zanimanje za Eichmannapravlja. Dve stvari sta lahke zelo popustilo. Po dveh letih zapora in 408 urah sojenja je najhujše razburjenje ob njegovem procesu pojenjalo. Proces se približuje koncu. Preostane le še nekaj dni sojenja na Vrhovnem sodišču, morebitna prošnja za pomilostitev, ki po vsej verjetnosti ne bo uslišana, in pot bivšega SS polkovnika Eichmanna bo zaključena.

Ko je bil obsojen na smrt, je izjavil, da je prevaran. Misli je, da je njegov sistem obrambe nezlomljiv. Prikazal se je kot majhen vijak v ogromnem nacističnem stroju, kot izvršilec ukazov starejših, o katerih ni smel raz-

grehu in odpuščanju, posamezniku in družbi. Eichmann njihove vsebine verjetno sploh ne bi razumel. Mučijo ga druge misli. Če vrhovno sodišče potrdi smrtno kazen, bo zaprosil za milost šefa države Ben Zvi'ja: če ga bo odbil, se bo obrnil na Združene narode. Ne ve, da je rabelj zanj že imenovan in da je eden izmed muzejev že zaprosil za stekleno kletko, ki jo bo shranil za pouk potomcem.

ZAGOVORNIKI POMILOSTITIV

Medtem ko je Eichmann počasi zgubljal zanimanje publike, je nehoje postal predmet nepričakovane razpravljanja o smrtni kazni, ki se vodi na svetovni ravni in neredko prehaja v polemike o dobroti in zlu,

Prvi zagovornik, ki je odprl ogenj, je bil Viktor Golan, znani angleški založnik židovske vere. Tako je napisal v ameriški reviji Life: »Ali je res potrebno usmrtiti Eichmanna? Ne! Šest milijonov ljudi je ubitih, toda čemu bi koristila smrt še enega človeka? Ali bo to razbilo kopreno krivoločnosti in sovraštva, ki jo je Auschwitz vrjel na zgodovino človeštva? Eichmann pripada bogu in samo bog mu lahko sodi. Kolikor je zlo gnusnejše, toliko večja mora biti milost. Samo milost in pozab-

ljenje lahko vneseta malo svetlobe v to temo in odkupita človeško vrsto.« Ob koncu je Golan svetoval, da Eichmanna pomilostijo z besedami: »Pojdi in ne greši več!«

Takoj je prišel enakoverden odgovor iz Aten. Duhovnik Brukberger je zapisal: »Redkokdaj sem bral tako zmešan članek, kot je Golanov. Če bi tega zločinca osvobodili, bi pomenilo, da smo popolnoma obrnili principe pravice, zakona in civilizacije. Tedaj zaprimo sodišča, izpraznimo zapore in odpuščimo vse sodnike, policaje in ječarje...«

Neki drugi bralec revije Life je v svojem pismu redakciji napisal: »Jaz bi osvobodil Eichmanna in obesil Golanza.«

Na Eichmannovi strani je tudi znani izraelski filozof – 81-letni Mariin Buber, ki je eden izmed kandidatov za Nobelovo nagrado. V razgovoru s predsednikom vlade je takole obrazložil svoj predlog, da se Eichmanna po-

milosti: »Druga je skupnost oseb. Če ubije enega človeka, ubija del sebe. Ona za to nima pravice. Razen tega se ne sme dovoliti individuumu, kot je Eichmann, da simbolizira tragedijo evropskih Židov.«

Vsa taka in podobna razpravljanja verjetno ne bodo veliko pomagala. Za Eichmanna so že odbrali tudi obleko obsojenca na smrt. V svojem zaporu bi moral nositi, po tamkajšnjem običaju, škrlatnordečo obleko obsojenca. Toda tako obleko so nosili palestinski atentatorji, ki so jih britanski oblastniki obsojili na smrt. Zato so nastali protesti: »To je čast, ki jo Eichmann ne zasluži.« Zato je Eichmann dobil svojo obleko.

Njemu barva obleke verjetno prav nič ne pomeni, toda ljudje v tem vidijo pravi prepad med tema barvama, prepad, ki razdvaja navadnega zločinca od salanovega poslanca. Celo na svojem poslednjem potovanju – do vislic, naj Eichmann nosi pečat odpadništva od človeškega rodu.

Konec otroške dobe človeštva

(Nadaljevanje s 4. strani) mogoče potovati tja. To je prav tako točno, kot je točna trditev nekega komentatorja: »Ni nas treba imeti za konservativce, če se pritožujemo, da v vseirju sicer gradimo, toda na naši Zemlji, lahko bi rekli – rušimo.« To je torej žalostni del našega ponosa ob osvajanju vseirja: Ali se bomo znali rešiti atomske katastrofe?

Toda spomnimo se še tega, kako smo se smejali vizionarjem, ki so nam hoteli pričarati potovanje na Luno, kako smo se smejali načrtom posameznikov in skupin, ki so se pripravljale na potovanje na Luno! Čisto resnim poročilom in načrtom o možnostih medplanetarnega potovanja smo daja-

li prostor v rubrikah humorja. Zdaj nam to nič več ni smešno. Takšno potovanje postaja resničnost, v katero ne dvomimo več, čeprav je bilo pred stoletjem napisano delo »Pot na Luno« Julesa Vernea le iskano berilo, ki nam je zadovoljevalo zgolj potrebe domišljije.

Danes smo že pripravljeni s ponosom govoriti o veliki afirmaciji človekove misli in se z radostjo pripravljati na medplanetarne izlete. Toda ob tem ne govorimo o posameznikih, ki se skrivajo za temi načrti, temveč govorimo v splošnem o človekovi zmagi. Vendar bi bili manj ponosni, če bi vedeli tudi to, kdo je prav tisti, ki nas je povedel najbliže Luni...

Viktor Sirec

globus • globus • globus

● V ČIGAVIH ROKAH JE VOJNA

Pomočnik ameriškega zunanjega ministra je izjavil, da je izbruh nove vojne v rokah ZDA in Sovjetske zveze. Začetek je po njegovem mnenju v ameriških rokah. »Kako se bo stvar naprej razvijala, je odvisno od tega, kaj bomo mi storili, ne pa od tega, kaj namerava storiti naš nasprotnik.«

● POMOC IZ BELE HIŠE

Soproga ameriškega predsednika Kennedyja je naročila pri neki zahodnoberlinski tvrdki nekaj oblek. Naročilo je bolj simboličnega pomena, da bi tako dala zgled tudi drugim ameriškim kupcem.

● STRUP ZA KANCLERJA

Britanski feldmaršal Montgomery nima dlake na jeziku. Ko je pred kratkim govoril slušateljem neke londonske vojne akademije, se je spomnil tudi zahodno-

nemškega kanclerja Adenauera in problem kanclerja na kratko pojasnil:

»Morali bi ga zastrupiti. Ker je že dovolj star, bi zadostovala majhna količina strupa.«

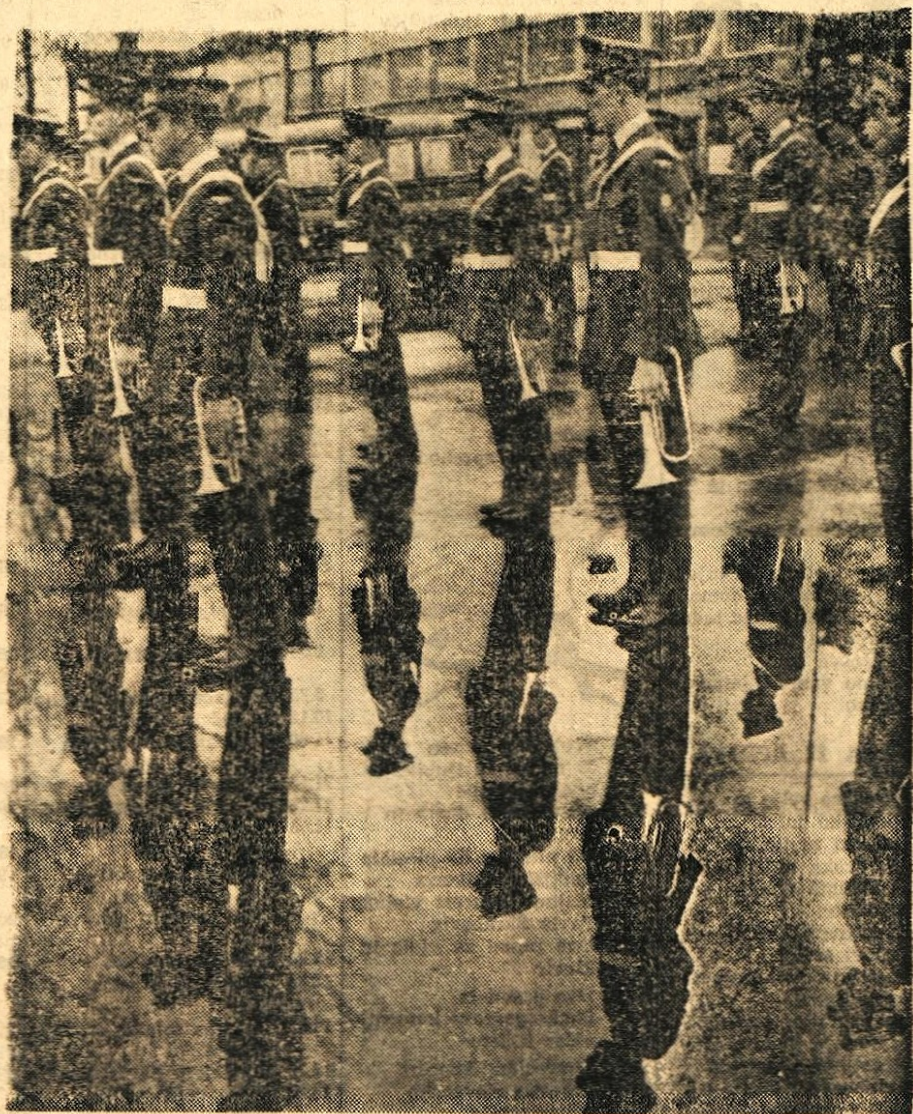
● KOŠARICA

ZA KENNEDYJA

Znana ameriška filmska igralka Olivia de Havilland je izjavila, da je med vojno dobila od nekega mladega častnika, ki je bil na dopustu, povabilo na kosilo. Povabilo je odklonila. Častnik ni bil nihče drug kot John F. Kennedy, sedanjí predsednik ZDA.

● NOROST NIMA MEJA

Na zaupnih razgovorih, kjer so razpravljali o velikih napakah bonnske vlade, je kancler Adenauer ostro napadel visoke uradnike vlade: »Ja, kaj hočemo? Lahko se samo čudimo, zakaj je lju-bi bog postavil meje pameti in ne nespameti.«



Godba na pihala britanskega vojnega letalstva nastopa v dežju in ob lepem vremenu. Po tem spomladanskem naliču je njena elegantnost prišla do izraza tudi na površini mokrih ulic. Obrazi godbenikov so morda prav zaradi tega tako resni in zbrani.

Radio

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 8., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA, 21. APRILA

8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji
8.35 Majhni ansambli v plesnem ritmu
8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo
9.25 Arije iz starih oper
10.15 Od tod in ondod
11.00 Iz ljudskih izvorov
11.15 Angleščina za mladino
11.30 Sestanev orkestru
12.05 Dobri znanzi iz Celja
12.15 Kmetijski nasveti - ing. Rado Linzner:
Kako je danes možno koordinirati rastlinsko proizvodnjo agrokombinativ
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Dva Prešernova sodobnika



13.45 Pet popevk pet pevcev
14.00 Med suitami
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.20 Napotki za turiste
15.25 Nekaj lahke glasbe
15.40 Gorenjski vokalni kvintet
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Gremo v kino
17.50 Od plesišča do plesišča
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Iz Verdievega »Plesa v maskah«
18.45 Naši popotniki na tujem
19.05 Zdjaj pa kar po domače
20.00 Za prijeten konec tedna
22.15 Oddaja za naše izseljence
23.05 Zelim vam prijetno zabavo

NEDELJA, 22. APRILA

6.00 Za dobro voljo in nedeljsko jutro
6.30 Napotki za turiste
8.00 Mladinska radijska igra
8.50 Iz albuma skladb za otroke
9.05 Z zabavno glasbo v novi teden
9.50 Partizanski damospeli in dvospeli
10.00 Še pomnite, tovariši...
10.30 Simfonija in koncert
11.30 Nedeljska reportaža
11.50 Zelim vam dober tek
12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - I.
13.30 Za našo vas
14.00 Pred mikrofonom je Slovenski oktet

14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - II.
15.15 Cetrt ure ob glasbenem avtomatu
15.30 Pol ure Dvojakove glasbe
16.00 Humoreska tega tedna
16.20 Za nedeljsko popoldne
17.05 Dva južnoslovenska plesa
17.15 Radijska igra
18.15 Uvodni stavek in Scherzo iz suite Aleksandra Glazunova
18.30 Sportna nedelja
19.05 Revija domačih viharjev
20.00 Izberite melodijo tedna
20.45 Veliki zabavni orkester Michele Legrand
21.00 Večer pri pianistu Joseju Iturbiju
21.45 Za romantične plesalce
22.15 Orkestri in solisti RTV Ljubljana
23.05 Popevke in plesni ritmi

PONEDELJEK, 23. APRILA

8.05 Odlomki iz zadnjega dejanja in epilog opere
8.35 Zabavna orkestra Morton Gould in Andre Kostelanetz
8.55 Za mlade radovedneže
9.25 Dve siluete iz slovenskega glasbenega sveta
10.15 Od tod in ondod
11.00 Mali klub ljubiteljev popevk
11.15 Naš podlistek
11.35 Iz naše glasbene moderne
12.05 Vaški kvintet z Božom in Miškom
12.15 Kmetijski nasveti - ing. Jelka Hočevar:
S katerimi sredstvi škropimo proti krompirjevi plesni
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Med rapodijami
14.00 Vrtimo vam ploščo za ploščo
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.20 Friderik Chopin, Scherzo in trije valčki
15.40 Literarni sprehod



16.00 Vsak dan za vas
17.05 55 minut za ljubitelje operne glasbe
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Od plesišča do plesišča
18.45 Radijska univerza
19.05 Majhen koncert violista Pavla Skrabarja
19.25 Dve pesmi za violino in klavir
19.25 Dve pesmi iz Shakespearovih komedij »Kar hočete«
20.00 Simfonični koncert orkestra slovenske filharmonije
20.45 Kulturna tribuna
21.45 Lahka glasba
22.15 Večer napolitanskih pesmi

22.40 Orkester Ray Anthony
22.50 Literarni nokturno
23.05 Zadnji ples pred polnočjo
23.45 Melodije za lahko noč

TOREK, 24. APRILA

8.05 Mladinski mešani zbor gimnazije iz Celja
8.25 Melodije na tekočem traku
8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo
9.25 Pet pevcev pet popevk
9.40 Klarinet in flauta
10.15 Izberite melodijo tedna
11.00 Domovina - simfonična pesnitev
11.15 Napredujte v angleščini
11.30 Z romunskimi pevci v popularnih operah
12.05 Kvintet bratov Avsenik
12.15 Kmetijski nasveti - ing. Nace Lovšin:
Kakšne bibe imamo za osenjenjevanje
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Narodne pesmi jugoslovanskih narodov
13.50 Fantazije in melodije Izidorja Bajica
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo
14.35 Tri sopranske arije iz oper Carla Marie vom Webra
15.20 Tisoč piščali hammond orgel
15.30 V terek nasvidenje
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Izbor iz Čajkovskega
17.51 Magda Rusy igra Rahmaninova
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe
18.45 S knjižnega trga
19.05 Prvomajske zvočne razglednice
20.00 Poje zbor JNA iz Beograda
20.30 Radijska igra
21.15 Romanca iz Koncerta za violino in klavir
21.25 Priljubljene melodije in popevke
22.15 Uvod v glasbo 20. stoletja
23.05 Moderna plesna glasba
23.45 Melodije za lahko noč

SREDA, 25. APRILA

8.05 Matineja v ljudskem tonu
8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
9.25 Naš zabavni kaleidoskop
10.15 Od tod in ondod
11.00 Iz hrvatske in srbske glasbe
11.15 Človek in zdravje
11.25 Melodije za razvedrilo
12.05 Beneški fantje vam pojo in igrajo
12.15 Kmetijski nasveti - vet. Erik Spiller:
Kako vzrediti zdrave piščance
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Morda je to vaša melodija
14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo
14.35 Skladatelj Pavle Merku
15.20 Nekaj prizorov iz slovenskih komičnih oper
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Soferjem na pot!
17.50 Pianist Eroll Garner

18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Dirigira Leopold Stokowski
18.45 Ljudski parlament
19.05 Prvomajske zvočne razglednice
20.00 Uvertura in drugi odlomki iz Wagnerjeve opere »Večni mornar«
20.30 Stiri sto let klavirske glasbe
21.00 Pojoči mozaik
22.15 Po svetu jazza



22.45 Glasbena medigra
22.50 Literarni nokturno
23.05 Nočni koncert z deli sodobnih avtorjev

CETRTEK, 26. APRILA

8.05 Stirje dueti iz opere »Istrska svatba«
8.35 Lahka glasba z orkestrom Vzhodnonemškega radia in Raphaela
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Kitara in orglice v ritmu
9.40 Pet minut za novo pesmiko in Pozdravi za mlade risarje
10.15 Od tod in ondod
11.00 Zabavni orkester RTV Zagreb
11.15 Ruski tečaj za začetnike
12.05 Z ansambliom Milana Stanteta
12.15 Kmetijski nasveti - ing. Bojan Nendel:
Selekcija in prodaja plemenske živinoreje
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Izpod zelenega Pohorja
13.50 Ciganski napavi
14.00 Pevci: Marijana Deržaj, Bete Jurković, Jelka Cvetežar, Matija Cerar in orkester Billy Vaughn
14.35 Priljubljeni napavi s pozdravi za 1. maj
15.20 Passacaglia za godalni orkester
15.30 Turistična oddaja
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Koncert po željah poslušalcev
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Naša pesem
18.32 Igra pianist György Cziffra
18.45 Kulturna kronika
19.05 Prvomajske zvočne razglednice
20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov
20.45 Petnajst minut z Zagrebškim jazz kvartetom
21.00 Literarni večer
21.40 Črnogorska suita
22.15 Naši tonski tehniki vam predvajajo
22.45 Oktet Alexander Clair in Kvintet Art van Damme
23.05 Godalni kvintet
23.42 Melodije za lahko noč

PETEK, 27. APRILA

8.05 Pesem prostosti - dve Mozartovi skladbi
8.25 Naš zabavni kaleidoskop
8.55 Pionirski tehnik
9.25 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe
10.15 Od tod in ondod
11.00 Arije in monolog iz jugoslovanskih oper
11.15 Naš podlistek
11.35 Zelim vam dober tek
12.05 Trio »Melodija« iz Mengša
12.15 Kmetijski nasveti - ing. Francka Trebar:
Zivinoreja
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Trije jugoslovanski skladatelji
14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo
14.35 S pesmijo se je začelo...
15.20 Poje basist Miroslav Cangalović
15.45 Jezikovni pogovori
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Za spomin na velike dni
17.50 Tri pesmi Rada Simonitija
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Parliško življenje
18.45 Iz naših kolektivov
19.05 Prvomajske zvočne razglednice
20.00 Glasba in spomini
20.15 Tedenski zunanepolitični pregled
20.30 Glasbena medigra
20.35 Spoznavajmo svet in domovino
21.35 Ob zvokih zabavne glasbe
22.15 Oddaja o morju in pomorščakih
23.05 Za ljubitelje modernih plesnih ritmov
23.45 Melodije za lahko noč

Drugi program

SOBOTA, 21. APRILA

19.00 Šest Dvorakovih legend
20.00 Obisk pri slavnih pevcih
21.00 Zenske izvajalke Prokofjeva
21.15 Jazz na koncertnem odru
22.15 Ples na valu 202 m

NEDELJA, 22. APRILA

12.00 Nedeljski koncert ob dvanajstih
13.10 Operne melodije
14.00 Veseli ritmi za nedeljsko popoldne
14.30 Kodaly in Janaček
15.15 To si želim
19.00 Tisoč taktov za dobro voljo
20.00 Izbor iz ruskih oper
20.45 Mednarodna radijska in televizijska univerza
21.00 V nedeljo ob devetih zvečer
22.15 Obraz iz današnje skandinavske glasbene literature

PONEDELJEK, 23. APRILA

19.00 Igramo za vas
20.00 Poje zbor Donskih kozakov
22.45 TV dnevnik II.

20.30 Napredujte v angleščini
20.45 Komorni intermezzo
21.00 Koncert komornega jazza

TOREK, 24. APRILA

19.00 Ljubljana-Zagreb-Beograd
20.00 Večer baročne glasbe
20.55 Izberite si svojo popevko
21.30 Mednarodna radijska in televizijska univerza
21.45 Jazz ob 21.45

SREDA, 25. APRILA

19.00 Angleščina za mladino
19.15 Godala in zabavni zbori
20.00 Prizor iz opere »Janošik«
20.25 Pesem in ples za violino in klavir
20.30 Ruski tečaj za začetnike
20.45 Odmevi iz Varšave
21.25 Poje zbor »The Golden Age Singers« iz Londona
21.40 Zvoki za lahko noč

CETRTEK, 26. APRILA

19.00 Stari mojstri za razne instrumente
20.00 »Enajstirideseto« - opera
21.15 Priljubljene melodije
21.35 Za vsakogar nekaj
19.00 Zapišite narek
19.15 Odmevi z Dunaja
20.00 Beethovnova Peta simfonija v klavirski transkripciji



Televizija

SOBOTA - 21. aprila

RTV Beograd
18.00 Glasba, verzij in balet
RTV Zagreb
19.00 TV pošta
19.15 Panorama - oddaja o umetnosti
JRT
20.00 TV dnevnik
20.20 TV biro št. 17
RTV Beograd
20.35 Na tajnem kanalu

NEDELJA - 22. aprila

RTV Zagreb
10.00 TV v soli
RTV Beograd
18.00 Dobrodošli - spored za otroke
18.45 Kratki film
19.00 Čas, ljudje in dogodki
JRT
20.00 TV dnevnik

NEDELJA - 22. aprila

RTV Beograd
10.00 Oddaja za kmetovalce
RTV Ljubljana
10.30 Tekmovalca - TV film iz serije Veter
Sportno popoldne
RTV Beograd
19.00 Prenos športnega dogodka
20.30 Sedem dni
RTV Ljubljana
21.15 Gospa ministrica - jugoslovanski celovečerni film
RTV Zagreb
21.15 TV biro št. 19

PONEDELJEK - 23. aprila

RTV Zagreb
18.00 Veter - serijski film
RTV Beograd
18.30 Znanost in tehnika
RTV Zagreb
19.00 Pregled
JRT
20.00 TV dnevnik
RTV Beograd
20.20 Tedenski športni pregled
20.30 Pariški variete
RTV Ljubljana
21.00 Knjige in ljudje
21.30 Zadnja poročila
RTV Zagreb
21.00 Celovečerni igrani film
22.30 TV dnevnik II.

TOREK - 24. aprila

Ni sporeda!

SREDA - 25. aprila

RTV Ljubljana
18.00 Mali vrtiljak - zabavna oddaja
18.40 Dokumentarni film
19.05 Pot do zemljevida
RTV Beograd
18.00 En-den-dinus - oddaja za najmlajše
18.30 Kratki film
RTV Zagreb
18.30 Otroški magazin
19.00 Jim iz džungle - serijski film
RTV Ljubljana
19.30 TV ozornik
JRT



20.00 TV dnevnik
RTV Zagreb
20.20 Propagandna oddaja
20.30 TV magazin
RTV Beograd
21.30 Loto
JRT
21.40 TV dnevnik II.

CETRTEK - 26. aprila

RTV Zagreb
10.00 TV v soli
RTV Beograd
18.00 Dobrodošli - spored za otroke
18.45 Kratki film
19.00 Čas, ljudje in dogodki
JRT
20.00 TV dnevnik



RTV Beograd
21.55 Serijski film
JRT
22.25 TV dnevnik II.

PETEK - 27. aprila

RTV Beograd
18.00 Mesečni TV studia Sarajevo
18.30 Tajni dnevnik
dr. Hudsona
RTV Ljubljana
19.30 Doma in na tujem
RTV Beograd
19.00 Magazin vsakdanjih skrbi
19.30 Sluke in skulpture
JRT
20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana
20.20 S TV po svetu
20.35 Spoznavajmo svet in domovino
22.00 Zadnja poročila
RTV Beograd
22.30 TV dnevnik II.

Kino

SOBOTA - 21. aprila

»Center« - premiera mehiškega barvnega filma PESEM UPORNIKA ob 22. uri. Film vas bo spomnil na nepozabni film EN DAN ŽIVLJENJA
»Storžič« - francoski kriminalni film S. O. S. RADIO TAXI ob 10., 16., 18., 20. uri, premiera francoskega filma NE POKOPAVA SE V NEDELJO ob 22. uri

NEDELJA - 22. aprila

»Center« - angleški kriminalni film UPOR V SING SINGU ob 14. uri, francoski film S. O. S. RADIO TAXI ob 16. in 18. uri
»Storžič« - ameriški barvni CS film PREPOVEDANI PLANET ob 10. in 15. uri, angleški barvni CS film OBTOŽENI STE, OSCAR WILDE ob 17. in 19.30 uri
»Svoboda« - francoski film S. O. S. RADIO TAXI ob 14. in 20. uri, angleški film UPOR V SING SINGU ob 16. in 18. uri

»Cerkle Krvavec« - ameriški barvni VV film TRIJE NASILNEŽI ob 16. in 19. uri
»Predvor« - francoski film OGLEDALO Z DVEMA OBRAZOMA ob 15.30 uri

»Voklo« - francoski film OGLEDALO Z DVEMA OBRAZOMA ob 18.30 uri

PONEDELJEK - 23. aprila
»Center« - mehiški barvni film PESEM UPORNIKA ob 20. uri
»Storžič« - premiera barvnega filma DEKLE BREZ NASLOVA ob 20. uri

TOREK - 24. aprila

»Center« - mehiški barvni CS film PESEM UPORNIKA ob 16., 18. in 20. uri
»Storžič« - barvni film DEKLE BREZ NASLOVA ob 10., 16., 18. in 20. uri
»Svoboda« - francoski film NE POKOPAVA SE V NEDELJO ob 19. uri

Jesenice »RADIO«

21. do 23. aprila italijanski barvni CS film ORIENTAL-KE
24. do 25. aprila španski film VIRIDIANA
26. do 27. aprila angleški film S. O. S. Pacifik
Jesenice »PLAVZ«
21. do 22. aprila nemški film ZVEZDA RIA
23. do 25. aprila italijanski barvni CS film ORIENTAL-KE
26. do 27. aprila španski film VIRIDIANA

Zirovnica

21. aprila jugoslovanski film SREČALI SE BOMO ZVEČER
22. aprila francoski barvni film ZVEZDE OPOLDNE
25. aprila nemški film ZVEZDA RIA

Dovje

21. aprila francoski film AFFERA NINE B
22. aprila jugoslovanski film SREČALI SE BOMO ZVEČER
26. aprila italijanski barvni CS film ORIENTALKE
28. aprila nemški film ZVEZDA RIA

Koroška Bela

21. aprila francoski barvni film ZVEZDE OPOLDNE
22. aprila španski film VIRIDIANA
23. aprila nemški film ZVEZDA RIA

Kropa

21. aprila češki film PETO KOLO ob 20. uri
22. aprila ameriški film POPLAVA STRAHU ob 15. in 19.30 uri
26. aprila ameriški film DIVJI VETER ob 19.30 uri

Ljubno

21. aprila nemški barvni film TI SI MOJA PESEM ob 20. uri
22. aprila nemški barvni film TI SI MOJA PESEM ob 16. uri
26. aprila jugoslovanski film KOSCEK PLAVEGA NEBA ob 16. uri

Škofja Loka »SORA«

21. aprila ameriški film TARZANOVA BORBA ZA ŽIVLJENJE ob 18. in 20. uri in matineja ob 9. uri čepol-dne

22. aprila ameriški film TARZANOVA BORBA ZA ŽIVLJENJE ob 17. in 20. uri
24. aprila ameriški film BE-LA DIVJINA ob 18. in 20. uri
25. aprila ameriški film BE-LA DIVJINA ob 18. in 20. uri
26. aprila italijanski film KROSNJARJI ob 20. uri
27. aprila italijanski film KROSNJARJI ob 18. in 20. uri

Radovljica

21. aprila nemški zabavni film ZALJUBLJENI DETEK-TIVI ob 18. uri
21. aprila švedski ljubavni film POUK O LJUBEZNI ob 20. uri
22. aprila nemški zabavni film ZALJUBLJENI DETEK-TIVI ob 16. in 20. uri
22. aprila švedski ljubavni film POUK O LJUBEZNI ob 18. uri
22. aprila francoski barvni film BREZ DRUŽINE, mati-neja ob 10. uri dopoldne
24. aprila francoski CS film PO TOLIKIH LETIH ob 20. uri
25. aprila francoski CS film PO TOLIKIH LETIH ob 18. in 20. uri
26. aprila nemški barvni film ČRNI BLISK ob 20. uri

Gledališče

PREŠERNOVO
GLEDALIŠČE V KRANJU
SOBOTA - 2. aprila - Na-povedana predstava v Sent-jakobskem gledališču prelo-žena na 28. april 1962.

PETEK - 27. aprila - Ob 19.30 uri za red PREMIER-SKI - M. Franek: SRECA NA UPANJE.

Športne prireditve

NOGOMET

V okviru slovenske conske lige se bosta jutri ob 16. uri na igrišču Mladosti v Strazi-šču pomerili moštvi »Ljub-ljane« in domačega Trigla-va. Predtekma mladincev istih klubov bo ob 14.30. Jutri se bo nadaljevalo tudi prvenstvo Gorenjske v podvezni nogometni ligi. Odigrali bodo naslednja sre-čanja:

v Lescah - Prešeren : Mla-dost ob 15. uri; pionirji istih klubov se bodo pomerili ob 14. uri, medtem ko bodo mla-dinci Prešerna igrali z mla-dinci Partizana iz Škofje Lo-ke ob 8.15 (službujoči Pre-tnar);
v Trzinu - Trzin : Svoboda ob 15.30; pionirji istih klub-ov ob 14.30, mladinci Trzi-ča pa bodo igrali z Jeseni-čani ob 8.15 (službujoči Pa-tarj);
na Jesenicah - Jesenice : Triglav B ob 10.30, medtem ko bodo pionirji teh klubov igrali ob 9. uri (službujoči Budja);
v Kranju se bodo ob 9.30 pomerili mladinci Mladosti in Triglava B (službujoči Ko-kalji).

Tudi v I. razredu podvez- ne lige sebo jutri pričelo tekmovalno. Tako bodo to- krat igrali v Predvoru Pred- dvor : Predoslje, v Naklem- Naklo : Trboje-Vogljje ter v Britofu Visoko : Zeleniki. Vse tekme članskih moštev se bodo pričele ob 9. uri, pio- nirji teh klubov pa se bodo pomerili ob 10.40.

ROKOMET

V okviru republiške moške ne lige se bo jutri pričel tekmovalni v Strazišču. Mladosti v Strazišču se bodo pomerili v Krma iz Ljubljane - ob 11. uri. V te- ligi bo prav tako jutri na tr- žiškem igrišču tekma Tržič : Krško - ob 11. uri.
V ženski republiški ligi se bosta jutri v Kranju srečali ekipi Mladosti in Kopra - ob 10. uri.
Jutri bo tudi nadaljevanje gorenjske rokometne lige.

SMUČANJE

Na Zelenici nad Trzinom se bo jutri ob 10.30 pričel veleslalom, kjer bodo nasto- pili naši najboljši alpski smučarji in nekaj Avstrij- cev.

KOSARKA

Jutri zvečer ob 18.30 bo na košarkarskem igrišču v Sav- skem logu prvenstvena tek- ma II. zvezne lige (moški) med domačim Triglavom in »Mariborom«. To bo prva tek- ma Kranjčanov v II. zvezni ligi - zaohod, ki je nasledn- ca slovensko-hrvaške lige.

SOLSKKE IGRE

Danes in jutri se bodo v Kranju srečali gojenci Dija- ških domov iz Kopra, Celja, Murske Sobote, Novega me- sta, Tolmina in Kranja. Za prehodni pokal CK LMS bo- do tekmovali v rokometu, od- bojki, namiznem tenisu, ko- šarki, atletiki in šahu. Danci bodo tekmovalja ob 8. do 18. jutri pa ob 8. do 13. ure.

Turistični informator

BOHINJ:

Hotel Zlatorog - Do 28. aprila je prostih 60 ležišč, od tega dne naprej pa 40. Lah- ko jih rezervirate na telefon 43.

Hotel Pod Voglom - Do 28. aprila razpolaga hotel s 100 ležišči, medtem ko je za pr- vomajske praznike prostih še 30 postelj. Rezervirate jih lahko na telefon 52.

Mladinski dom - Prostih ima 56 ležišč, vendar le do 28. aprila; za naprej je domi- že zaseden.
Hotel Jezero - Razpolaga še s 40 posteljami.
Dom na Komni - V domu je prostih 50 ležišč.
Črna prst - Tu je prostih še 10 ležišč.

V privatnih turističnih so- bah, ki jih lahko naročite pri Turističnemu društvu v Bo- hinjski Bistrici, telefon 58, je prostih še

Dom • družina • moda

Spoznajmo samo sebe

Ni grdih žena na svetu, pač pa so še vedno nekatere, ki se ne negujejo in ne poudarjajo tistega, kar je na njih lepo. Kakšne so v današnjem času idealne mere ženskega telesa, je res težko reči. Tako kot je postava Sophie Loren po svoje ljubka, nerazvita postava Andrey Hepburn pa občudovana. Obe imata svoje vrstno očarljivost in svoje občudovalce. Nekoč je dejala lastnica velikega modnega salona v Parizu, ki oblači naj-

bogatejše in najelegantnejše žene sveta, da imajo tudi one lepote napake, pa jih s pravilno krojeno obleko in nakitom prikrijejo.

Mnoga dekleta včasih tarnajo: »Nisem lepa in ne elegantna!« Toda danes, v času kozmetike in prikupne mode, je to jadikovanje odveč. Mlada žena z vsakdanjim obrazom in kratkim vratom se zaveda neprivlačnosti, toda pozablja, da ima čudovito ozek pas, za katerega bi jo

mnoga druga dekleta zavidala. Moda predpisuje neoprijete obleke in široke pulije, zato jih ona nosi. Ni še prišla na to, kako privlačna bi bila, če bi puli zataknila za pas krila in poudarila vitkost s širokim drugobarvnim pasom.

Kontrast v liniji, barvi in materialu je lahko zelo učinkovit. Druga ima morda nežno in čisto kožo. Nosi namenske obleke, vendar brez svetlih ovrtnikov ali rutic, zakaj se bolj se bo odražala belina njene polti. Njena prijateljica ima morda dosti pigmenta v koži in je bolj rumenkaste barve; ta naj le seže po barvastem šalu, pisan ogrlici ali belem ovrtniku.

Imate morda posebno lepe oči? Ne boste jih poudarile samo s črnim svinčnikom, ampak nosite uhane ali ogrlice v isti barvi.

Se in še bi lahko naštevale. Vsaka naj poskusi poudariti tisto – kar je na njej lepo – in napake bodo zbledle.



Ob pričakovanju pomladi

LEPE ROKE Z MALO TRUDA

Ker so dnevi vedno toplejši, najbrž že mislite, da bo kmalu treba odložiti težko zimsko obleko in pokazati soncu gole komolce in – kot narekuje moda – tudi rame. Letošnje poletne obleke so navadno brez rokavov, zato pa mora biti roka, če že ni posebno lepo oblikovana, vsaj brez trde kože na komolcih in brez neljubih pik ali kakor tudi pravimo – kurje polti. Pogled na grde roke ni prav nič privlačen. Sicer pa se ta ostanek zime da odpraviti kar z vodo in se zato ni treba oglasiti pri kozmetičarki. Čeprav v stanovanju ni kopalnice, si lahko tudi s kopanjem pridobite čisto in nežno kožo. Komolce pomočite v posodo z vročo vodo in milnico. Roke namažite z dobro kremo ali z dobrim mandeljevim oljem in jih za čez noč ovijte s povojem. Zjutraj, ki jih operete v hladni vodi, jih dobro zdrgnite s frotirko in namažite s suho kremo.

Kakor vidite, je vse zdravljenje samo v drgnjenju, mi-

ljenju in dobri kremi. Ko ne- lepa koža izgine, pa nikakor ne dopustite, da bi nova lepa in nežna skozi vso zimo zopet čakala na pomladansko »očiščenje«.



Ko perete posteljno perilo...

– Ne uporabljajte varnostnih sponk za perilo, če se je strgalo, da ne bi pri pranju pozabili nanje; perilo bi se še bolj strgalo ali pa bi se pojavila rja.

– Perilo vedno prej zakrpajte, preden ga operete.

– Bombažna posteljnina se pri prvem pranju ne sme kuhati.

– Laneno perilo naj vre samo 3 minute. Pred prvim pranjem ga potopite v mlačno milnico in pustite namočeno 12 ur.

– Perilo ne sušite nad štedilnikom ali pečjo, ker bi sicer zaradi prevelike toplote porumenelo.

– Vezeno na perilu likajte najprej narobe in nato po pravi strani.

Včasih se vam zdi, da vam nek kraj obleke nenavadno pristaja in morda je to prav zaradi preprostosti modela. Seveda ne bi bilo prav, če bi si živale sedaj obleke vse po istem kroju, ker vam pač pristaja; pač pa boste z malimi spremembami in dodatki poskrbeli, da bo obleka vedno sveže delovala in se ne bo treba bati vtisa, da ste dan za dnem enako oblečeni. Obleki brez ovrtnika lahko za svečane priložnosti samo pripnete bel ovrtnik iz organdija, kot to priporoča moda. Obleka za vsak dan bo delala športni videz, če boste ovrtnik in pas večkrat prešile; obleka je iz tankega volnenega blaga. Obleko za izlete lahko sestavljata temno krilo in bluza iz karirastega pralnega blaga. Krilo poživite lahko še s pasom iz blaga, iz katerega je tudi bluza.

Nekaj o parfumu

Kdaj ga uporabljamo? Najbolje je, če ga rabimo zvečer, ko gremo na prireditev ali če pričakujemo goste. Čez dan je njegov vonj pretežak in čeprav je zvečer zapeljiv, je med dnevom lahko odvraten. Dober parfum diši kake štiri ure.

Kam denemo parfum? Na senca, vrat, komolec, dekolte, tudi lase lahko rahlo parfimiramo, posebno če gremo na ples.

Ko porabimo ves parfum in nam ostane samo še prazna steklenička, jo lahko odprto položimo v omaro, pa nam bo obleka vonjala po parfumu. Lahko jo napolnimo z vodo in to vodo uporabimo pri splakovanju spodnjega perila.

Čez dan uporabljamo kolonjsko vodo. Mladim dekletom ni treba uporabljati parfuma, segajo najraje po osvežujočih vodah.

Dopolnilo barvnemu testu

V sestavku »Barvni test«, ki smo ga objavili preteklo soboto, so pomotoma izostali podpisi pod kvadrati. Pod prvim kvadratom bi moralo pisati 1 – temnosivo, pod drugim 0 – sivo, pod tretjim 4 – belo, pod četrtnim 3 – svetlo sivo, pod petim 2 – črno.

Izberite dva odtenka, ki vam najbolj ugajata (na primer 3/4, 4/0 ali 1/3 itd.) in poiščite odgovor v ključu testa.

Čarovnik je delal filme

Georges Méliès

Ko smo pred kratkim gledali film »V 80 dneh okoli sveta«, smo doživeli tudi prijetno in nadvse zanimivo srečanje z enim prvih in najpomembnejših filmskih ustvarjalcev. »Potovanje na Luno«, ki ga je Todd postavil v uvod svojega filma, je bilo sicer tako kratko, da smo se komaj ovedli od presenečenja — in že ga je bilo konec, vendar pa le dovolj dolgo, da nas je spomnilo na velikega ustvarjalca, ki mu je bilo ime Georges Méliès. Lani je ob stoletnici njegovega rojstva Francoska kinoteka v oddelku »Muzej dekorativnih umetnosti« galerije Louvre organizirala obsežno razstavo gradiva o Mélièsovem delu in ob njej predvajanjem njegovih filmov. Ne bo napak, če se tudi mi za hipec pomudimo pri tem pomembnem ustvarjalcu, ki je nekoč v šali sam sebe imenoval »oče filma« — posebno še, ker bomo ob tem tudi bežno spoznali, kako so nastajali filmi v času, ko je kinematografija komaj shodila.



Modrooka Marija Schell bo igrala Marijo Stuart v istoimenskem filmu po Schillerjevi drami, ki ga bosta posnela z bratom Maximilianom (dobitnikom letošnjega Oscarja) v lastni produkciji

Ko je Georges Méliès leta 1895 prisostvoval prvi filmski predstavi na svetu, je bil 34-leten Parižan, sin tovarnarja čevljev in lastnik dobro uspevajočega zabavnega gledališča »Robert

nosti slike. Vendar pa je za Méliès značilno, da je do stokrat to težko napravo vlačil naokoli, da bi lahko posnel kakšne posebne scene, n. pr. skalovje, vihar ali razburkano morje.

Cez nekaj mesecev je Méliès že odprl prvi stalni kinematograf na svetu in v njem predvajal lastne filme. Naslednje leto 1896 pa je osnoval družbo »Star Film« in postavil prvi filmski studio na svetu. Tedaj je njegove

nično steklo. Vendar pa se prvih osemdeset njegovih filmov, ki jih je posnel tega leta, ni kaj dosti razlikovalo od drugih filmov iz tega časa. Resnično pomembno pa je bilo njegovo odkritje filmskega trika (leta 1897), ki se ga je poslej kot nekdanji »čarovnik« vedno rad posluževal. Razen tega je Méliès prvi uporabil preliv in umetno svetlobo, posnel prvi reklamni film in prvi prenesel na film Devico Orleansko, Guliverjeva potovanja, Povelko, Robinsona, Don Kihota in Tri mušketirje.

VSAK DAN EN FILM

Število njegovih filmov je izredno veliko. Za obdobje 1896–1913 navajata Bessy in Lo Duca v svoji knjigi o Mélièsu število 4000 in ugotavljata, da to pomeni po en film vsak dan, če ne štejemo nedelj in praznikov. Francoska kinoteka pa v katalogu na omenjeni razstavi govori le o »precejšnjem številu« in navaja 400 naslovov.

Najbolj slavni so vsekakor njegovi fantastični filmi — Osvojitev tečaja, Potovanje na Luno, Iz New Yorka v

Pariz z avtomobilom, 400 pr. stalo v našem denarju ne, vrazjih ukan, Dvajset tisoč milij pod morjem. Zanje so značilna čuda in pošasti, grozotni stroji, fantastične pokrajine, dekleta v trikotjih, mnogo gibanja, preprosta zgodba in srečen konec. Kot vidimo, je že Méliès odkril obrazec, ki se ga v malo izboljšani obliki in z malo manj oblečenimi dekleti še danes poslužujejo filmski producenti. Vendar pa je Méliès znal dati svojim filmom tudi neko nedolžno očarljivost, ki jo še danes občutimo.

Ceprav je večino dela pri svojih filmih dostikrat opravil sam in čeprav so njegove filme uspešno predvajali po vsem svetu, pa Méliès s filmi ni delal dobičkov. Stalno je izpopolnjeval svoje trike in uvažal tehnične novosti — to pa ga je stalo toliko denarja (Potovanje na Luno ga je n.

ne opombe. pr. stalo v našem denarju ne, kako 10 milijonov), da je moral sredstva za izdelovanje filmov jemati še iz dohodkov svojega gledališča.

Po prvi svetovni vojni je Méliès doživel finančni polum, izgubil je celo svoje gledališče in se nato le stežka preživljal. V letih 1923–29 se je za njim izgubila vsaka sled. Leta 1929 pa so ga odkrili na pariškem kolodvoru, kjer je imel svojo stojnico. Ker so takrat že spoznali njegov pomen za razvoj kinematografije, je dobil dosmrtno državno pokojnino, tako da je svoja zadnja leta do smrti 1938 preživel v miru in pisal spomine. Svoji ljubezni do ukan pa je ostal zvest tudi v svojih spominih: napisani so v tretji osebi, z uvodnim pozivom na jasnilom, da jih je napisal nekdo po razgovorih z Mélièsom, in imajo tudi obrob- (Potovanje na Luno ga je n.

Film

Houdin« — po poklicu pa čarovnik« izdelovalec avtomatov in režiser. S svojim tankim trgovskim posluhom je takoj zaslutil veliko prihodnost novega izuma in p. predstavi ponudil Lumièru veliko vsoto za enega njegovih projektorjev, a ni uspel. Vendar ni odnehal in že čez nekaj tednov je imel enega Edisonovih kinetoscopov in nekaj filmov, ki jih je začel predvajati. Toda podjetni »čarovnik« se ni ustavil pri predvajanju filmov, hotel jih je tudi sam izdelovati. Ker pa je »znal napraviti vse, kar se z rokami da napraviti« (kakor je dejala njegova vnukinja) in ker je imel na razpolago delavnico svojega gledališča, kjer so izdelovali najrazličnejše »čarovniške« naprave, si je kar sam izdelal snemalno kamero in projektor.

Pa si mimogrede oglejmo njegovo prvo snemalno kamero, saj gotovo ni bila dosti različna od drugih svojih sodobnic. Bila je grobo izdelana, vkovana v hrastovino s podstavkom iz litega železa in seveda izredno težka. Pri snemanju so jo poganjali na roko, kar je delalo tak hrup kot kakšna strojnica. O kakšnem avtomatičnem naravnavanju ostrine ali iskalcu slike seveda ni bilo govora — zato je bilo treba zlestiti pod črno pregrinjalo in skozi lečo ogledati prizor »na lastne oči«. Vendar pa ni treba misliti, da je nerodnost in teža kamere kaj motila prve filmarje — saj takrat še niso mislili na kakšne vozeče posnetke. Kamero so postavili na en konec studia in od tam posneli vse. Če je bila kamera težka, pa je bilo to še boljše, ker se tako ni tresla — s tem pa so se izognili nejas-



Nana Džurševa, sovjetska filmska igralka, ki smo jo videli v »Čistem nebu«



V »Neusmiljenem mestu« je poleg Christine Kaufmann igral kot njen fant tudi Gerhard Lippert. Christine pa je s tem filmom prodrla v Hollywood

Novo drama...

Kot nam poročajo iz Zagreba, smo dobili svojega Danteja: Fadil Hadžić je začel snemati za »Jadranski« film »Božanska komedija«, vendar pa ima z Dantejevo pesnitvijo ta komedija skupen samo naslov.

...nove na tujem

Emmanuelle Riva, ki smo jo pred kratkim videli v »Hirošimi«, in Sami Frey (Resnica) snemata skupaj pod taktirko Georgesa Franjuha. Scenarij za film, katerega naslov je »Thérèse Desqueyroux«, je po svojem istoimenskem romanu napisal François Mauriac.

Dany Robin igra glavno vlogo v »Skrivnostih Pariza«, kjer je njen partner in ljubimec Jean Marais, bogat diplomat. Režiser pa je André Hunebelle, ki ga poznamo po »Grbavem vitezu«.

Dany Saval, ki je pravkar posnela z režiserjem Carlom Rimom »Dragulje« po Moupasantovi noveli za nemško in ameriško televizijo, se že spet pripravlja na snemanje. Naslov njenega novega filma je »Vrag in desetero zapovedi«, igra pa v njem plesalko strip-teasea — mater. Vsekakor zanimiva vloga.

13 Spali smo neverjetno malo. V Peoriji smo kupili opremo za varjenje in dovolj tanke, močne pločevine. V Guyjevi garaži smo se dan in noč učili rezati, variti in kriviti pločevino – to pa ni lahek posel. Iz nekega priročnika smo se naučili variti in počasi nam je šlo že kar od rok. Nikoli sicer nismo znali delati kakor poklicni varilci, toda nam je zadoščalo. Naši šivi so bili sicer malce robati, vendar trdni.

Toda vse je terjalo čas in delo je zahtevalo mnogo ur. Delali smo napeke in uničevali pločevino, Jerry pa ni bil zadovoljen s slabimi izdelki. Nikoli poprej nismo bili tako natančni. Vendar smo napredovali, korak za korakom in se bližali koncu. Čez mesec dni smo končali z delom. Stali smo kakor otroci okrog božičnega drevesca in ko sem gledal, kaj smo napravili, bil sem ponosen bolj kot kdajkoli v svojem življenju.

V neki čikaški veletrgovini smo kupili magnetofonski aparat, šestvoltno avtomobilsko baterijo in vse, kar je spadalo zraven. V Guyjevi garaži smo napravili na magnetofonski aparat posebno stojalo z gumijasto podlago in ga preizkusili. Stvar je bila v redu. Vse skupaj smo lepo očistili.

Tako smo se pripravili. Jerryjeva fantastična zamisel je postala resničnost. Mar ste videli kdaj film ali brali zgodbo, v kateri je nekdo kaj dosegel brez kakršnih koli težav? Dobro sem se spominjal neke zgodbe, ki sem jo bral: nekdo je v strop sobe napravil majhno odprtino, skozenjo pa z malo televizijko kamero snemal, kaj se spodaj dogaja. Zice so bile speljane v sosednjo hišo, kjer je bil televizijski sprejemnik. Nihče ni vedel za to napravo. Zraven so imeli še prisluškovalne naprave in fantje v sosednji hiši so lepo sedeli ter gledali in poslušali, kaj se dogaja v sobi, ki jih je zanimala. Vse to sem si zapomnil. In čemu ne bi bilo to res mogoče, takšna stvar s televizijo in mikrofoni?

Ponoči smo delali v Guyjevi garaži, sem večkrat razmišljal o tej zgodbi. In tako sem tudi pomislil, kako so neki prišli do televizijske kamere, kdo je napravil odprtino v stropu in namestil napravo? In kdo je speljal zice po tramovju in v sosednjo hišo? Kajti vsaka na videz lahka stvar utegne pozneje, ko jo skušamo uresničiti, postati nepopisno težavna in neuresničljiva.

Takšna stvar ni lahka. Človek napravi po pomoči majhno napako ali kaj podobnega in vse skupaj pade v vodo. Pri pripravih se ves ogreje, se za jed nima časa. Drvi po trgovinah in kupuje vse potrebno. Nenadoma mu pade v roke varilni aparat, nekje se preveč preveč ogreje ročaj, električne naprave nagajajo. Potem žrtvuje še dve uri, da spravi vse v red, pa spet ne ve, kdaj bo kaj napak. Vendar smo izdelali voziček, kakršnega je opisal Jerry, ko se je vrnil iz Renoja.

In potem smo s tipkanih strani v rokah vežbali in popravljali, vežbali in popravljali, Jerry pa nas je vodil, dokler ga končno že nismo zasovražili zaradi naporov. Toda končno, ko smo se pripravili, smo vedeli, da je imel Jerry prav. Ta načrt bomo lahko izpeljali, lahko ga bomo uresničili. Vendar nismo imeli nobenega poročila, da bomo res uspeli in vedeli smo, da je vrsta zaprek, ob katere se lahko spotaknemo. Bili so trenutki, ko sem bil prepričan, da smo vsi skupaj umobolni, saj rinemo povsem prostovoljno v smrt ali zapor, kjer bomo preležali del svojega življenja.

XI.

Guy je odpotoval v Chicago, kjer je obiskal neko trgovino z gledališkimi potrebščinami. Mi drugi smo preostale steklene posode napolnili z najboljšim bencinom. Kupili smo dve veliki posodi motornega olja, posebno močne svečke in ventilator. V kemičnem laboratoriju sem ukradel nekaj kvartov (prostorninska mera = 1,106 litra; op. prev.) destilirane vode, nakupili smo pravo zalogo broširanih kriminalnih romanov, igralne karte in aspirin. Steklene posode smo napolnili s pitno vodo in vodo za avto – mislili smo na vse. In zadnje dni junija, okrog enajste ure, dve noči preden smo sklenili odpotovati, smo vse stvari natovorili v prikolico. Jerry je stal poleg vrat s spiskom v rokah in nadzoroval, če smo vse natovorili, tako kakor Noe pred svojo barko.

Tina je odpovedala službo v »Krogli«, dejala je, da potuje domov k svojim. In končno, dva dni in pol pred določenim dnem, smo bili pripravljeni za odhod. Čakali smo le še, da končajo predavanja in poskušali malce zaspati.

Brick je diplomiral in zato je moral prisostvovati slavnosti. V šoli in internatu je bilo slišati številne »Na svidenje!« in lepega opoldneva je bila šola zares končana. Naslednjega popoldneva je bil internat pust in prazen, vendar lepo zelen in lep v poletju. Iste noči ob pol treh, ko so bile ulice in hiše temne in tihe, je Brick sedel za volanom z nogo na pedalu za plin, motor pa je bil že prižgan. Avtomobil je stal pred garažo. Guy, Jerry, Tina in jaz smo molče sedeli na tleh zatemnjene prikolice z oblečenimi rokavicami. Brick je pognal in počasi smo zdrseli po privozu na ulico. Zdrseli smo po temnih ulicah proti Chicagu, od koder smo nameravali zaviti proti Zahodu.

V prikolici je bilo neudobno. Ceste proti Chicagu so dobre in prenapolnjena prikolica se ni preveč tresla. Povrh naših zalog smo naložili kupe časopisnega papirja in prek njih preproste blazine. Tako nam je bilo kar prijetno.

Ko smo bili zunaj mesta, smo pognali na petinšestdeset milj na uro. Prižgali smo žarnico na stropu prikolice. Preko oken smo spustili zavese. In Guy se je zasmeljal, pa potegnil na svetlo velik zavitek iz lepenke. Molče nam je pričel deliti oblačila, ki smo jih nameravali nositi v Renoju. Smeje se smo si oblekli zelene, rdeče, črne in rumene kavbojske srajce. Tina je vzela Brickovo. Vzeli smo še širokotrakne kavbojske klobuke, Guy pa si je opasal samokrese. Končno smo ob divjem smehu nadeli še lažne brade, ki jih je Guy kupil v čikaški trgovini z gledališkimi potrebščinami.

Pogledali smo drug drugega. Za trenutek smo se vsi trije zazrli v Tino, ki je prav tako nosila smešne brke in brado, potem pa spet bruhnili v smeh. Vedeli smo, da moramo biti čim tišji, toda trenutno smo se tako režali, da smo se valjali po tleh in rjovel od užitka. Guy je potegnil samokres in ga nameril v nas, kar me je še bolj vzradostilo tako, da sem zdi se mi, da je bila to nekakšna sprostitev. Iz prikolice, ki je onega komaj dihal. Smeh morda ni bil primeren za takšno priljubljenost, toda haldnega junijskega jutra ob treh zjutraj drvela po cesti proti Chicagu, pa je bil verjetno slišati kaj čudne in nenavadne zvoke.

Avtomobil s prikolico je pričel zavirati in se zaustavil na cestnem robu. Takoj zatem so se odprla vrata in prikazal se je Brick s presenečenim in osuplim obrazom. Ko smo zagledali ta presenečeni obraz, smo zarjaveli in se divje hahljali. Guy je potegnil svoj samokres, ga nameril vanj in vpil: »Bum! Bum! Padi, mešanec! Mrtev si!« Po licih so nam tekale solze. Brick se je nasmehnil, nemočno odkimal ter zaprl vrata. Avtomobil je spet potegnil in odpeljal smo se naprej proti Chicagu in Renoju. Avto je lahko poskakoval po cesti, v notranjosti pa smo se valjali in smejali – vsi razen Tine. Guy je vihtel samokres, ostali pa smo rjovel kakor ponoreli – v kavbojskih oblekah in lažnih brkih ter bradah.

XII.

Brick se je naslonil na steno prikolice in zaspal. Vozil je do zore, potem pa ga je za krmilom zamenjal Jerry. Guy je tiho rekel: »Tukaj je v rokah držim veliko skodelico iz kitajskega porcelana, polno sveže, vroče kave; sladkor v srebrni sladkornici in skledo sveže, sladke smetane. Kdo plača več?« V pisani srajci – kakor Brick, Jerry in jaz – je ležal na zviti blazini, in s prekrizanimi rokami.

»Pet dolarjev,« sem dejal.

Guy se je porogljivo zasmeljal. »Kaže, da tale človek sovraži kavo. Sem prav slišal, kaj ponuja?«

Tina se je rahlo nasmehnila in vzdihnila. Sedela je zraven mene, naslonjena na steno prikolice. Oblečena je bila v hlače in sviter. »Prav zdajle sem premišljevala, da bi dala petindvajset dolarjev za skodelico dobre kave.«

»Gospodična je rahlo naklonjena kavi, to je verjetno njena slabost. Sam bi prav rad dal vse, kar imam, tudi čevlje, za skodelico kave. Ni treba, da bi bila sveža. Lahko bi bila tudi včerajšnja, le pogreta in servirana v pločevinasti skodelici. Le da bi bila topla. Skuhajte mi kavo, dam vam vse...«

»Nehaj,« sem dejal. »Samomor bom storil...«

Guy je strmel v strop in dejal: »Pustim vam slanino in sveže zemljice, prepečenec mi zadošča. Pustim vam jajčka, prelepo stepena in imenitno pečena, vzdržal bom ob zdrobovi juhi. Toda kaval Velikanski kozarec, poln kave, držim ga z obema rokama in ovohavam kakor dober, star konjak. Kava – opora človeškega duha, stvaritev morale in živčne vzdržljivosti. Oh, ljubi bog, dobra... vroča...«

»Poslušajte,« sem dejal. »Mislim, da bi jo lahko nekje nabavil, ne da bi se preveč izpostavljali nevarnosti. Čemu ne bi mogel Jerry zaviti v kakšno cestno gostišče, podobno kakor ostali običajni avtomobilisti s prikolicco – in...«

»Ne,« je odkimala Tina. »Dobro veš, da to ni mogoče.«

Prikimal sem. »Vem. Govorim le zato, da bi se mučil. Nekaj pa moram govoriti, Guy.«

Guy je sedel in naslonil komolce na kolena pa prekrizal roke. Potem je dejal »L...«

»O,« sem dejal in se obrnil k Tini.

Za trenutek je premišljevala in dejala »S...«

Guy se je radovedno obrnil k Tini: »I...«

Skomignil sem in dejal Tini »N...«

Razumela je, skomignila z rameni in dejala: »Prav, G...«

(Sio je za besedno igro. Izraz »losing« pomeni v angleščini izgubljanje; torej igro, ki jo bomo izgubili; op. prev.)

»Zal mi je,« je dejal Guy in se ji nasmehnil. »Zal, da si končala besedo, pa si zato, tretjina pujsa!«

»Strašila,« je dejala Tina. »Tretjina strašila, ne pa pujsa.«

»Ali bomo nadaljevali?«

»Seveda. Prični, Tina! Naslednja igra je tvoja.«

»D...« je dejala in nadaljevali smo igro, dokler me Tina in Guy nista trikrat zapored proglasila za »popolno strašilo« ali »pujsa«. Zatem je Guy potegnil iz žepa igralne karte in jih pričel spretno mešati. »Bomo zaigrali kanasto? Poker? Merjaš? Ali pa naj zbudimo Bricka in zaigramo bridge?«

Odkimal sem. »V vozečem avtomobilu ne morem igrati kart. To me utruja.« Tako sta Guy in Tina igrala kazino (vrsto igre; op. prev.), sam pa sem legel in zaprl oči. Potem sem se prebudil.

Skočil sem pokonci, kajti avtomobil se je ustavil. Brick se je prav tako zbudil in vsi smo radovedno zrli drug v drugega. Mimo je pripeljal avtomobil, potem pa je Tina počasi odprla zadnja vrata in skupaj sva oprež pogledala ven. Počakali smo, dokler ni odpeljal mimo še drugi avto in ko je zamrl zvok motorja, je Jerry močneje pognal motor našega avtomobila. To je bilo dogovorjeno znamenje, da je cesta prosta. Tina je stopila iz prikolice. Gledal sem za njo, kako je naglo odšla okrog vogala opustele podeželske šole in izginila za njim.

V precejšnjem razmaku je pripeljala mimo nekaj avtomobilov. Ko se je cesta spraznila, je Tina naglo pritekla iz za šolskega vogala in skočila v prikolico. Motor je spet močneje zabrnul in ostali – skupaj z Jerryjem – smo stopili ven in navihano smeje se odšli v desko stranišče onkraj šole.

PRVOMAJSKI KRES KLJUB OROŽNIŠKIM STRAŽAM

Bilo je za 1. maj leta 1933 ali 1934. Komunisti na Ježici in v Črnučah pri Ljubljani so zvedeli, da bo Tabor nad Črnučami zastražen in da na njem ne bo moč zažgati prvomajski kres. Toda sklenili so: kres na Tabo-

Mile Smolinsky - Iz Kurirčka

mlada rast

ru mora kljub temu goreti! Kako? Najprej so v neki kleti naredili miniaturne poskuse kresov. Nekdo izmed njih se je v svoji mladosti zelo zanimal za kemijo. Po njegovih navodilih so nato narezali enakomerno široke trakove pivnika in jih namočili v neki posebni tekočini, tako da je bilo moč izračunati, kako dolgo tli meter traku. Ni mogoče več ugotoviti, koliko metrov tega traku so napravili, toda dejstvo je, da so kres mnogo prej prižgali, kakor je zagorel in od daleč, tako da orožniške straže tega niso morale opaziti.

Na koncu tega traku je bila papirnata vrečka s smodnikom, ki je takrat, ko je tlenje prišlo do njega, zagorel in zažgal bencin. Bencin, pomešan z nafto, so nesli mladinci že nekaj dni prej na Tabor in ga dobro skrili v grmovju. Tudi trakove in vse drugo so namestili prej, preden so orožniki zastražili Tabor.

Ko se je vžgal bencin, sta takoj potem zagorela dva kilograma bengalične mase, ki so jo mladinci sami napravili iz oglja in žvepla. Masa je delala ogromno dima, tako da orožniki, ki so bili v bližini, niso mogli posredovati. Takoj potem sta zagorela še dva kilograma rdeče bengalične mase. Nebo se je pordečilo. Vse vasi okoli Tabora tja do Ljubljane so bile rdeče. Toda kresovanja s tem še ni bilo konec.

Po je zgorela rdeča bengalična masa je kres gorel še naprej, ker so bile po gr-

movju skrite cunje, namočene v bencin. Končno se je vžgala še trideset centimetrov dolga petarda in z močno detonacijo opozorila na Tabor še vse tiste, ki iz kakršnega koli razloga do tedaj še niso opazili kresa.

Orožniki iz ježenske orožniške postaje so brezumno tekli k Taboru. Cudili so se, kako je mogoče, da gori tak kres, ko je bil Tabor vendar zastražen. Celo ljubljanska policija je bila opozorjena nanj. Naslednjega dne so prišli na Tabor policaji s policijskimi psi, da bi našli kake sledove o storilcih. Toda vsa

njihova prizadevanja so bila zaman. Ničesar niso našli, razen ožganega grmovja.

Medtem ko so orožniki tekli na Tabor, da bi se prepričali, kako je bilo mogoče prižgati kres na zastraženem hribu, so komunisti na Ježici in po drugih vaseh izkoristili njihovo odsotnost in po že prej pripravljenem načrtu navezali rdeče zastavice na vrvice obtežene s kamni in jih nametali na telefonske in električne žice. Tako je naslednjega dne, na praznik viselo po žicah vse polno rdečih zastavic. Priti so morali gasilci, da so jih sneli z žic.

O šilu, racaku, petelinu in gosaku

Šilo je šlo v gozd nabirat jurčke. Na poti sreča petelina. »Šilo, kam pa ti?«

»Grem v gozd nabirat jurčke. Pojdi z menoj, bova vsaj dva in se volka le ne bova tako bala.«

Petelin je malo pomislil, pa se je res napotil s šilom. Srečala sta racaka.

»Šilo in petelin, kam potujeta?«

Greva v gozd po gobe. Pojdi z nama. Nas bo vsaj več in se tako ne bomo bali volka.«

Racak se jima pridruži. Srečajo gosaka. »Kam pa vi?« jih vpraša gosak. »Gremo v gozd nabirat gobe. Pojdi z nami! Če nas bo več, se nam vsaj ne bo treba bati volka.« Gosak se jim pridruži in vsi krenejo dalje. Ko pridejo do gozda, jih spreleti strah pred volkom. Na srečo so zagledali v bližini kolibico, pa so se v njej skrili. Petelin zleze na drog nad ognjiščem, racak se skrije pod klop, gosak skoči na klop, a šilo se zabode v prag. In glej, nenadoma je volk na vratih. »Vse vas bom

požrl,« je rjovel. Petelin pa, ki je imel zgoraj na drugo, največ korajže, zakikirika: »Vsi po njem!«

Gosak je zakričal: »S kljunom ga bom!« Racak pa: »Tako, tako, jaz ga bom s pestjo, s pestjo!« Šilo je skočilo izpod pragu. Volk se je strašno prestrašil in zbežal. Šilo pa se je s svojimi tovariši nabralo veliko jurčkov in vsi so se veseli vrnili domov.

Obisk v steklarni

Več razredov kranjske osemletke »Staneta Zagarja« je napravilo poučno popotovanje v Hrastnik in si tam ogledalo steklarno. Po naporni vožnji smo izstopili v Hrastniku. Mesto leži stisnjeno v dolini Zasujske, nad katero se dviga Kum. Ulice so puste in hiše umazane, temne. V zrak štrlijo le visoki dimniki, spodaj pod njimi pa je razmočena cesta. Nismo gledali cest in umazanih hiš. Napotili smo se, da bi si ogledali steklarno.

Steklarna je stara približno 100 let, tako da se nekateri oddelki že skoraj podirajo. Gradijo pa že novo tovarniško poslopje.

Vodnik nas je najprej popeljal v oddelke, kjer pripravljajo zmes. Ta je sestavljena iz keramičnega peska, sode in drugih primesi, od katerih je odvisna vrsta in kvaliteta stekla. Stopili smo v velik prostor, kjer stojijo na odrih velike peči za stekleno zmes. Na odru okoli peči stojijo delavci z dolgimi cevmi, ki imajo na koncu ustnik za pihanje, okoli odra pa so že pripravljeni kalupi.

V drugi veliki dvorani delavci izdelujejo izdelke že strojno. V tej dvorani stekle-

ne izdelke tudi brusijo. V zgornjem delu tovarne so veliki avtomatični stroji za stekleničice, ki se največ uporabljajo v zdravilstvu. Videli smo steklarje, oblečene v lahke obleke, ki ob vročih pečeh ves dan pihajo v cevi, videli smo velike stroje in ženske, ki brusijo steklo.

Pot nas je vodila po Hrastniku, ki je »dolga vas«. Prišli smo do premogovnikov, vendar pod zemljo nismo pogledali. Preveč je nevarno za

neizkušene ljudi. Videli pa smo rudarje s svetilkami na čeladah in jih pozdravili po rudarsko »Srečno! Rudarji so nam pokazali tudi reševalno skupino.

Cas je hitro minil in naš vlak je zapeljal na hrastniško železniško postajo. V vlaku smo bili zadovoljni, ker smo spoznali hrastniške steklarje.

Božo Sprajc in Jože Sifkovič

Morski volk

(avstralska)

Živela sta brata, Tabakina, ki je bil pameten in Tokavinu, ki ni bil nič kaj bister. Oba sta bila črna in sta živela v Avstraliji, kjer je vse drugače kakor pri nas. Nekega dne je izrezljal Tokavina leseno sipo in jo vrgel v morje. Sipa je oživela in mu naganjala sardele k bregu, da jih je naložil polne mreže! To ni bilo slabo. Tokavinu pa je bil nevošljiv in je vprašal brata, kako bi jih tudi sam naložil. »Izrezlaj si ribo, kakor sem to jaz,« mu

je lovedał Tokavinu, »toda pazi, da bo sipa in jo vrzi v morje.« Tokavinu je izrezljal ribo, ker pa je bil bedast, je seveda izrezljal morskega volka. Vrgel ga je v morje, da bi lu naganjal sardele k bregu. Toda morski volk jih je vse požrl in brata nista nič več ujela. Tedaj je Tokavinu zajokal, Tokavinu je pa jezno vprašal: »Kakšno ribo si pa izrezljal?« »Morskega volka...«

»Pravi tepec si,« se je jezil brat. »Tvoja riba bo požrla vse ribe, nazadnje pa še naju.«

In res je bilo tako. Se danes žre morski volk vse ribe pa tudi človeka napade.

TABORNIŠKI KOTICEK

Prišla je pomlad in narava je oživela. Ljudje smo postali bolj veseli. Kako lepa je narava, ko se prebujajo, samo opazovati jo moramo znati.

Opazovati naravo, jo ljubiti in spoštovati pa je posebna umetnost. Vse to zmorejo najboljše taborniki. Jateljji so. Sotor jim je dom in narava mati. Ta narava kdo so taborniki? Prav gotovo jih poznate. Vaši prijatelji nauči marsikaj lepega.

Bi hoteli tudi vi tako živeti? To res ni težko. Vključite se med tabornike. Kdor živi z naravo veliko ve. Precej boste zvedeli tudi iz našega taborniškega kotička. Na primer, kako se hitro postavi šotor, če se bliža nevihta, kaj vse vzame s seboj na taborjenje in številne druge stvari.

Koliko veselega se zgodi na taborjenju in izletih. O tem bomo kramljali v našem taborniškem kotičku. V tem kotičku boste našli marsikaj za šalo in marsikaj za pouk.

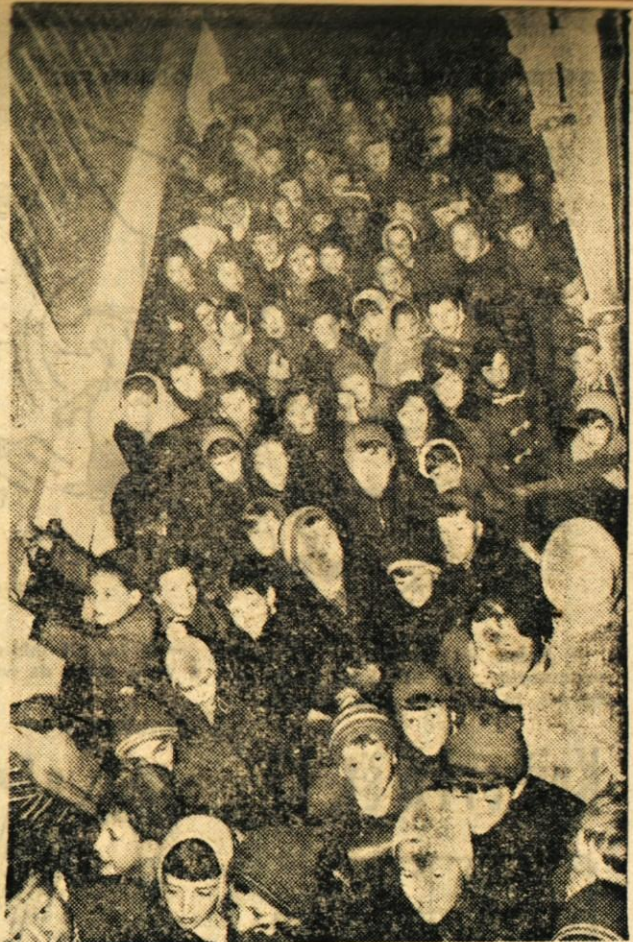


Foto: France Perdan

ZAKONSKI SPOR



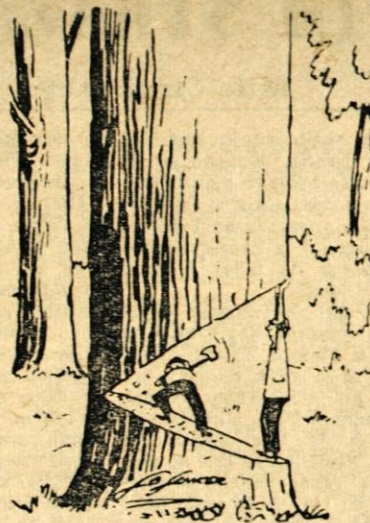
— Nehaj že vendar s takšnimi neumnostmi, če bi ljubil Brigitte Bardot, bi se z njo tudi poročil!

OČE IN SIN



— Očka, ali lahko zavrtiš posodo z vodo tako, da vode ne razliješ?

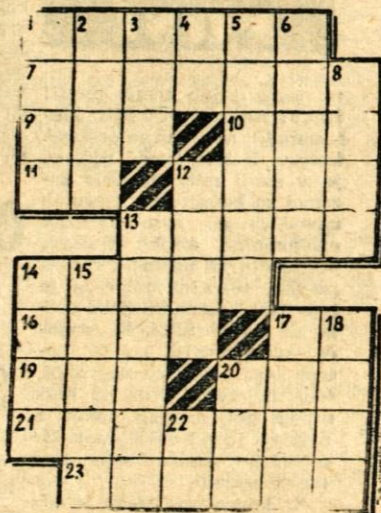
POD DREVESOM



— Dobro ga drži Milan — kmalu sva tako daleč!



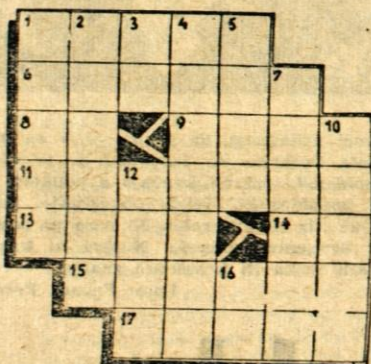
Križanka št. 18



Vodoravno: 1. neutolažljiv nagon, 7. pristanišče, 9. pripadnik slovanskega naroda, 10. površinska mera, 11. začetnici sodobnega slovenskega pisatelja, 12. mesto na Pelješcu, 13. fotografija, 14. element hoje, 16. omelačen snop slame, 17. kratica naše organizacije za tehnično vzgojo, 19. pripadnik jugoslovanskega naroda, 20. dvojica, 21. podvodni izstrelek, 23. vrsta stražnikov ali vojakov.

Navpično: 1. skregan, 2. telo, 3. ovca iz rodu mačk, 4. najvišja igralna karta, 5. računar ravnotežja sil v konstrukciji, 6. igra s kartami, 8. Zolajev roman, 12. vodopad, 13. dragocena kovina, 14. del skeleta, 15. človek v prvi življenjski, 20. stara dolžinska mera, 22. ski dobi, 17. moško ime, 18. pre-avtomobilska oznaka Prištine.

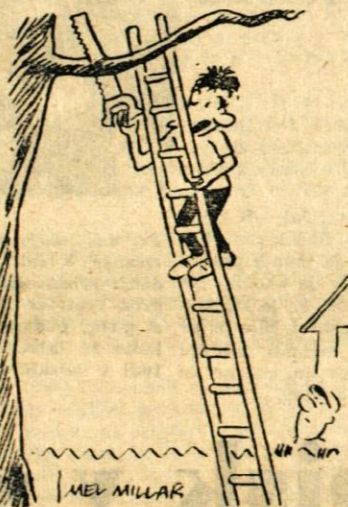
Križanka št. 17



Križanka je magična, zato velja prva številka za opis vodoravno, druga pa za navpično:

1. 1. sloj, 6., 2. konglomerat, 8., 3. začetnici prvega slovenskega slovničarja, 9., 12. ime slavnega španskega dramatika (de Vega), 11., 4. dušikova sol, 13., 5. čebelji samec, 14., 16. kazalni zaimek, 15., 7. tek, 17., 10. muza ljubavnega pesništva.

NASVET



— Ko bom potreboval vaš nasvet, vas bom poklical!

REŠITEV KRIZANKE ŠTEVILKA 16

Vodoravno: 1. askeza, 7. platana, 9. nad, 10. par, 11. op, 12. Kole, 13. Paris, 14. stava, 16. lata, 17. T(one) S(eliškar), 19. ali, 20. kot, 21. kantina, 23. raster.

DOBRA IZBIRA



— S tem parfemom boste lahko dobili vsakega moškega — diši namreč po naravnem zrezku!

● VČERAJSNJE DELO

Mama: »Ali si se umil, Mihec?«
Mihec: »Seveda, mama! Ze večerjaj!«

Siratkov fantiča nista bila posebno bistre sorte. Oba skupaj sta imela pameti komaj za srednje nadarjenega mulca. Menda zato, ker sta bila dvojčka. Vseh okončin je bilo dovolj, le pameti ne. Pa je mati narava delila pamet z dva in zadrege je bilo konec. Oče Siratka se je zavoljo tega pogosto in na skrivaj grizel, hkrati pa se je tolažil z mislijo, da bo fantoma sreča toliko bolj naklonjena.

Tistokrat, ko sta se fantiča odpravljala na počitnice, je Siratka spet zaskrbelo. Dvakrat bosta morala prestopiti z vlaka na vlak. In če bosta napačno presedla... Siratka je od groze dobesedno omedleval.

»Sam ju pospremim do Ljubljane,« je dejal ženi. »Vsaj tam bosta sedla na pravi vlak.«

Potem so odpotovali. Vso pot sta fanta poslušala svārila, pridige, napotke in grožnje. Siratka se je tako

življal v vlogo zaskrbljenega očeta, da je, še preden so prispeli do Ljubljane, vsakemu prisilil klofuto. In fanta sta na vse pretege zatrjevala, da sta si potni načrt doobroba zapomnila.

Ljubljanska železniška postaja je bila kot mravljišče. Nepopisna gneča ljudi in vlakov je Siratko ponovno vznemirila.

»Vidita, fanta,« je začel Siratka, ko so našli pravi vlak, »v Zagrebu je še dvakrat huje. Zato dobro pazita, na kateri vlak bosta sedla. Nikar se mi ne odpeljita proti Beogradu!«

Fanta sta molče prikimavala, zraven pa zijala krog sebe, kot bi

še nikdar ne videla vlakov. In spet je Siratka vsakemu prisilil klofuto, da ju je spravil le pazljivosti.

»Natanko preberita napise na vagonih, kam pelje vlak,« je Siratka grozil s kazalcem.

Pravi vlak

»Kaj pa, če nič ne piše?« je zaskrbelo mlajšega mulca — tistega, ki je prijočal drugi na svet.

»Jej, jej, že vidim, da bosta ustrelila kozla!« je taml Siratka.

»Bosta že vprašala železničarje.«

»Ko pa ne znava govoriti hrvaško,« se je ustrašil starejši.

»Saj... saj,« se je grizel obupani oče in oba hkrati stresel za ušesa.

Še minyta je manjkala do odhoda

vlaka. Siratka je brž poljubil oba na čelo, kot se za očeta sodobni, in ju za svarilo še zlasal. In ko je vlak peljal s postaje, je Siratka tekel poleg vagona in dajal poslednja navodila.

Naposled je vlak utočil v daljini. Siratka je ostal sam s svojo morečo skrbjo. Potem je kupil vozovnico in poiskal vlak, ki pelje proti Gorenjski. Našel ga je in splezal v vagon. In potem se je odpeljal. Toppo je sedel in mislil na mulca. Morda bosta pa srečno prispela? Da bi le sedla na pravi vlak...

»Pravi vlak... pravi vlak...« so prepevala kolosa.

Prišel je sprevodnik in Siratka mu je pomolil vozovnico.

»Kam se pa peljete?«

»V Kranj,« je odsotno zašepetal Siratka.

»Potlej pa niste sedli na pravi vlak,« je dejal sprevodnik. »Se malo pa bomo v Kámniku.« — S. Š.